

**Uchwała Nr XVI/133/08
Rady Powiatu Mińskiego
z dnia 3 września 2008 r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego
na lata 2008 – 2020**

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.), Rada Powiatu Mińskiego uchwala, co następuje:

§ 1

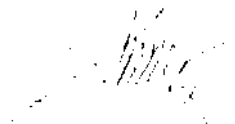
Przyjmuje się Strategię Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008 – 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Załącznik
do Uchwały Nr XVI/133/08
Rady Powiatu Mińskiego
z dnia 3 września 2008 roku**

***STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO
POWIATU MIŃSKIEGO
NA LATA 2008 – 2020***

**Starostwo Powiatowe w Mińsku Mazowieckim
ul. Kościuszki 3
05-300 Mińsk Mazowiecki
tel. (025) 759-87-00
fax. (025) 759-87-02**

2008

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego	4
3. Metodyka prac nad strategią	5
4. Historia Powiatu	7
5. Ogólna charakterystyka Powiatu	9
5.1 Warunki przyrodnicze	12
5.2 Sytuacja demograficzna i społeczna powiatu	13
5.3 Warunki klimatyczne	19
5.4 Gospodarka wodno-ściekowa	20
5.5 Infrastruktura komunikacyjna.....	24
5.6 Infrastruktura techniczna.....	25
5.7 Bezrobocie	26
5.8 Rolnictwo.....	31
5.9 Rozwój gospodarczy.....	32
5.10 Oświata i edukacja.....	37
5.11 Kultura i sport.....	42
5.12 Rozwój turystyczny powiatu.....	47
5.13 Pomoc społeczna.....	51
5.14 Opieka zdrowotna.....	55
5.15 Bezpieczeństwo publiczne.....	60
5.16 Gospodarka finansowa Powiatu w latach 2003-2007.....	63
6. Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju Powiatu Mińskiego	
- Analiza SWOT	71
7. Zamierzenia strategiczne Powiatu Mińskiego. Wizja rozwoju Powiatu Mińskiego	
do roku 2020	75
8. Misja i cele rozwoju Powiatu.....	76
9. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Powiatu.....	85
10. Promocja.....	89
11. Podsumowanie.....	91

1. WPROWADZENIE

Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu, który prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Szczególna rola samorządu terytorialnego została zarysowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 163, który stanowi, że samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne niezastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych.

Rozdział 2 ustawy o samorządzie powiatowym w artykule 4 punkt 1. określa zakres działania i zadania powiatu:

Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie:

- 1) edukacji publicznej,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) pomocy społecznej,
- 4) polityki prorodzinnej,
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 6) transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- 7) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 8) kultury fizycznej i turystyki,
- 9) geodezji, kartografii i katastru,
- 10) gospodarki nieruchomościami,
- 11) administracji architektoniczno-budowlanej,
- 12) gospodarki wodnej,
- 13) ochrony środowiska i przyrody,
- 14) rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- 15) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,
- 16) ochrony przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania powiatowego magazynu przeciwpowodziowego, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska,
- 17) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- 18) ochrony praw konsumenta,
- 19) utrzymania powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 20) obronności,
- 21) promocji powiatu,
- 22) współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Do zadań publicznych powiatu należy również zapewnienie wykonywania określonych w ustawach zadań i kompetencji kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

Powiązanie tych zadań wymaga starannego planowania. Artykuł 12 pkt. 4 ustawy o samorządzie powiatowym oraz szereg przepisów ustawy o finansach publicznych tworzą prawne podstawy wieloletniego planowania finansowego dla samorządu.

2. STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO POWIATU MIŃSKIEGO

Posiadanie Strategii Rozwoju Lokalnego ma istotne znaczenie dla szans realizacji zrównoważonego rozwoju powiatu. Dokument ten jest wynikiem procesu planowania strategicznego w powiecie, podczas którego formułowane są długofalowe cele, ich struktura oraz współzależności, a także jednostki odpowiedzialne za ich wdrożenie. Wymaga zatem przygotowania analizy hierarchii potrzeb i planowanych działań zmierzających do ich realizacji. Strategia Rozwoju Lokalnego stanowi istotną przesłankę pozytywnych, pożądanych zmian, ułatwiając władzy samorządowej podejmowanie decyzji. W jej przygotowaniu uczestniczą tak przedstawiciele władz lokalnych (zarząd, radni, wójtowie) jak i przedstawiciele miejscowego kapitału oraz aktywni mieszkańcy regionu. Oznacza to, że w proces wyznaczania celów rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych społeczności włączone jest jak najszersze spektrum odbiorców późniejszych działań. Strategia ta pozwala na wyartykułowanie interesów lokalnej społeczności, a konsekwentnie realizowana daje mieszkańcom oraz podmiotom gospodarczym poczucie stabilizacji i zmniejsza niepewność, co do przyszłości w kontekstach zmian lokalnych władz. Współudział partnerów społeczno-gospodarczych stanowi istotny wkład w budowę społeczeństwa obywatelskiego. Monitorowanie przez partnerów społecznych i czasowe aktualizacje służą dodatkowo zapewnieniu zrównoważonego rozwoju Powiatu.

Strategia Rozwoju Lokalnego pozwala wykazać zasadność i celowość aplikowania o środki finansowe z funduszy Unii Europejskiej. W praktyce niemożliwe jest bowiem pozyskanie środków finansowych z różnorodnych programów pomocowych Unii Europejskiej bez rzetelnego i jasnego zaprezentowania wizji rozwoju powiatu.

Dodatkowo dokument ten pozwala na łatwiejsze zawiązywanie porozumień międzypowiatowych dla wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Jest zatem niezbędny dla racjonalnego i długofalowego planowania wydatków, zwłaszcza na rzecz projektów perspektywicznych.

Nowy okres prognozowania i finansowania inwestycji w Unii Europejskiej skłonił do opracowania Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008 - 2020. Opracowany dokument zawiera skwantyfikowaną przyszłość powiatu w postaci misji, wizji rozwojowych, celów oraz działań, jakie będą podjęte dla ich osiągnięcia. Działania te przyczynią się do rozwoju społeczno – gospodarczego Powiatu oraz podniesienia stopy życiowej i bytu jego

mieszkańców. Zostały one sformułowane w oparciu o krajowe i wojewódzkie dokumenty strategiczne.

Podstawami prawnymi i dokumentami związanymi z pracami nad strategią są:

- 1) Uchwała Nr 242/08 Zarządu Powiatu Mińskiego z dnia 7 kwietnia 2008 roku w sprawie powołania Zespołu Koordynującego opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008-2020;
- 2) Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2007 - 2013
- 3) Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2004 – 2006;
- 4) Plan Ochrony Środowiska w Powiecie Mińskim;
- 5) Plan Gospodarki Odpadami w Powiecie Mińskim;
- 6) Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020, Warszawa maj 2006 r.;
- 7) Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r., Warszawa, luty 2007 r.;
- 8) Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007- 2011 z uwzględnieniem lat 2012 - 2015 (aktualizacja), Warszawa 2007;

Ponadto korzystano z dokumentów:

- 1) Strategia rozwoju kraju 2007 – 2015 dokument przyjęty przez RM 29 listopada 2006 r.
- 2) Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Narodowa Strategia Spójności, Dokument zaakceptowany decyzją Komisji Europejskiej zatwierdzającą pewne elementy Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007 r.;
- 3) Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Warszawa, Październik 2007 r.
- 4) Szczegółowy Opis Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007- 2013 (Uszczegółowienie RPO WM), Warszawa, luty 2008 r.
- 5) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013

3. METODYKA PRAC NAD STRATEGIĄ

Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008-2020 została opracowana przez Zespół Koordynujący powołany uchwałą Zarządu Powiatu w następującym składzie:

1. Krzysztof Michalik	- Wicestarosta
2. Krystyna Pazio	- Członek Zarządu Powiatu
3. Adam Ciszkowski	- Wiceprzewodniczący Rady Powiatu Mińskiego
4. Witold Kikolski	- Przewodniczący Komisji Bezpieczeństwa i Rozwoju Powiatu
5. Radosław Legat	- Wiceprzewodniczący Komisji Rewizyjnej
6. Agnieszka Reda	- Naczelnik Wydziału Inwestycji
7. Emilia Piotrkowicz	- Naczelnik Wydziału Oświaty i Kultury
8. Andrzej Solonek	- Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych
9. Janusz Zdzieborski	- Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
10. Andrzej Poziemski	- p.o. dyrektora Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim
11. Andrzej Belkiewicz	- Komendant Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej

W trakcie powstawania strategii można wyodrębnić cztery etapy.

Etap I – diagnoza stanu.

Diagnoza obejmuje przegląd najważniejszych elementów struktury społeczno-gospodarczej powiatu. Szczególny nacisk położono na omówienie następujących zagadnień:

- o sytuacji demograficznej i społecznej,
- o stanu infrastruktury technicznej, w szczególności spraw infrastruktury telekomunikacyjnej, energetycznej i gazowniczej, kanalizacji, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, infrastruktury drogowej,
- o stanu infrastruktury społecznej, w szczególności bazy materialnej oświaty i wychowania, zagadnień pomocy społecznej, służby zdrowia, kultury oraz sportu i rekreacji,
- o sytuacji gospodarczej, w tym w sferze rolnictwa oraz działalności pozarolniczej,
- o problematyki przestrzennej i mieszkaniowej,
- o gospodarki finansowej powiatu oraz inwestycji publicznych.

Przy opracowywaniu diagnozy stanu dokonano również przeglądu dokumentów powiatu związanych ze sferą przestrzenną.

Poza danymi pozyskanymi z Powiatu korzystano również z szeregu opracowań i publikacji statystycznych, w tym roczników województwa oraz wydawnictwa ze spisu rolnego oraz spisu powszechnego z roku 2005.

Etap I opracowano głównie na podstawie materiałów otrzymanych z jednostek organizacyjnych podległych powiatowi.

Etap II – zgłaszanie głównych problemów powiatu oraz sposobów ich rozwiązania.

W ramach etapu II powołano Zespół Koordynujący opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008- 2020. Zespół zwrócił się do najważniejszych środowisk społecznych oraz gospodarczych z terenu powiatu oraz do wszystkich powiatowych jednostek

organizacyjnych, służb, inspekcji i straży z prośbą o wyrażenie opinii na temat najważniejszych lokalnych problemów rozwojowych. Przeprowadzone w ten sposób konsultacje społeczne były podstawą do wyznaczenia celów strategicznych i cząstkowych a także planu oraz listy działań służących ich realizacji.

Etap III – zarys projektu Strategii Rozwoju Lokalnego - robocza wersja dokumentu.

Zespół Koordynujący opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego przygotował zarys dokumentu obejmujący diagnozę stanu, misję, wizję powiatu, cele strategiczne, cele operacyjne oraz działania zmierzające do ich osiągnięcia.

Etap IV – opiniowanie dokumentów oraz uchwalenie Strategii Rozwoju Lokalnego przez Radę Powiatu Mińskiego.

Projekt dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008-2020” był poddany konsultacjom społecznym tzn.:

- został umieszczony na stronie internetowej powiatu oraz Biuletynie Informacji Publicznej wraz z formularzem zgłaszania uwag,
  - został przesłany w formie elektronicznej do gmin z terenu powiatu z prośbą o zgłaszanie uwag
- informacja o umieszczeniu projektu strategii na stronie powiatu oraz o przeprowadzanych konsultacjach społecznych została przesłana wszystkim radnym powiatowym, kierownikom powiatowych jednostek organizacyjnych oraz organizacjom pozarządowym.
- na tablicy ogłoszeń przed budynkiem starostwa zostało umieszczone ogłoszenie o przeprowadzanych konsultacjach społecznych
  - w Starostwie Powiatowym w Mińsku Mazowieckim zostały zorganizowane dwa otwarte spotkania poświęcone strategii. Jedno dla przedsiębiorców organizacji pozarządowych, drugie zaś dla zainteresowanych mieszkańców powiatu. Wszystkie zgłoszone uwagi oraz spostrzeżenia i uwagi własne członków Zespołu Koordynacyjnego posłużyły do opracowania ostatecznej wersji strategii, która jako załącznik do Uchwały Rady Powiatu Mińskiego przekazana została Zarządowi Powiatu, a następnie do zaopiniowania wszystkim Komisjom Rady Powiatu.

4. HISTORIA POWIATU

Historia Mińska Mazowieckiego jako powiatowego ośrodka administracyjnego jest ściśle związana z historią miasta Mińsk Mazowiecki. Mińsk jest jednym z najstarszych miast na wschodnim Mazowszu. Jako osada targowa istniał już w XIV w., a prawa miejskie uzyskał w 1421 r. W okresie I Rzeczypospolitej miasto należało do woj. mazowieckiego, a o jej upadku w 1795r. Mińsk znalazł się na krótko w zaborze austriackim, potem po 1809 r. w Księstwie Warszawskim, a od 1815 r. w Królestwie Polskim.

Po upadku Księstwa Warszawskiego ziemie wokół Mińska znalazły się w zaborze rosyjskim, w którym utworzono Królestwo Polskie. Wprowadzono nowy podział administracyjny; utworzono województwa i obwody, w ramach których miały funkcjonować powiaty stanowiące okręgi wyborcze i sądownicze. Został utworzony obwód stanisławowski złożony z powiatu siennickiego i stanisławowskiego. Obwód ten, którego siedzibą miał być Okuniew, należał do województwa mazowieckiego. Ostatecznie podział ten został zatwierdzony 16 stycznia 1816 r. przez namiestnika Królestwa Polskiego, gen. Józefa Zajączka, a na jego siedzibę został wyznaczony Mińsk.

Największe zmiany administracyjne nastąpiły na mocy ukazu z 19-31 grudnia 1866 r. Wtedy to utworzono m.in. powiat miński, którego nazwę w 1868 r. zmieniono na nowomiński, (od zmiany nazw miasta na Nowo-Mińsk) Powiat ten objął część obszaru byłego powiatu stanisławowskiego. Pozostała część zlikwidowanego powiatu stanisławowskiego odeszła do nowo utworzonego powiatu radzyńskiego. Podział ten dotrwał do I Wojny Światowej.

W czasie I Wojny Światowej Mińsk znalazł się w części Królestwa Polskiego, okupowanego przez wojska niemieckie. Zarządzeniem generał-gubernatora warszawskiego z dnia 22 marca 1916 r. połączono powiaty miński i radzyński w jeden powiat miński. Po wojnie przywrócono przedwojenny podział administracyjny. Mińsk Mazowiecki wraz z powiatem znalazł się znowu w województwie warszawskim. Ze zmianami (w 1954 r. zlikwidowano gminy i utworzono mniejsze gromady) dotrwał on do 1975 r. W 1968 r. powiat mińsko-mazowiecki liczył 23 gromady: Ceglów, Dębe Wielkie, Dobre, Grodzisk, Groszki Nowe, Iwowe, Jakubów, Jeruzal, Kałuszyn, Kuflew, Łatowicz, Ładziń, Mińsk Maz., Mrozy, Pustelnik, Rudzienko k. Dobrego, Rudzienko k. Kołbieli, Siennica, Sołki, Stanisławów, Stojadła, Wielgolas i Wiśniew. W roku 1973 przywrócono podział na gminy.

Do czerwca 1975 r. miasto Mińsk Mazowiecki cały czas było siedzibą władz powiatowych, chociaż w zależności od okresu obszar terytorialny powiatu ulegał nieznacznym zmianom.

Do 1975 r. ziemie te związane były z ośrodkiem władzy wyższego szczebla departamentowego, później wojewódzkiego, gubernialnego i ponownie wojewódzkiego, związanym z Warszawą. Okres od 1975-1998 to czas związany z województwem siedleckim.

28 czerwca 1975 r. Sejm PRL przyjął ustawę o dwustopniowym podziale administracyjnym państwa, na mocy której likwidacji uległy powiatowe jednostki administracyjne. Powstało 49 województw, w tym województwo siedleckie, do którego przyłączono Mińsk Mazowiecki wraz z gminami: Ceglów, Dębe Wielkie, Dobre, Jakubów, Kałuszyn, Kołbiel, Łatowicz, Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Siennica i Stanisławów. W 1990 r. z chwilą przywrócenia idei samorządu terytorialnego zostały przywrócone instytucje samorządu terytorialnego i utworzono rejonowe urzędy administracji państwowej. Urząd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim objął obszarem

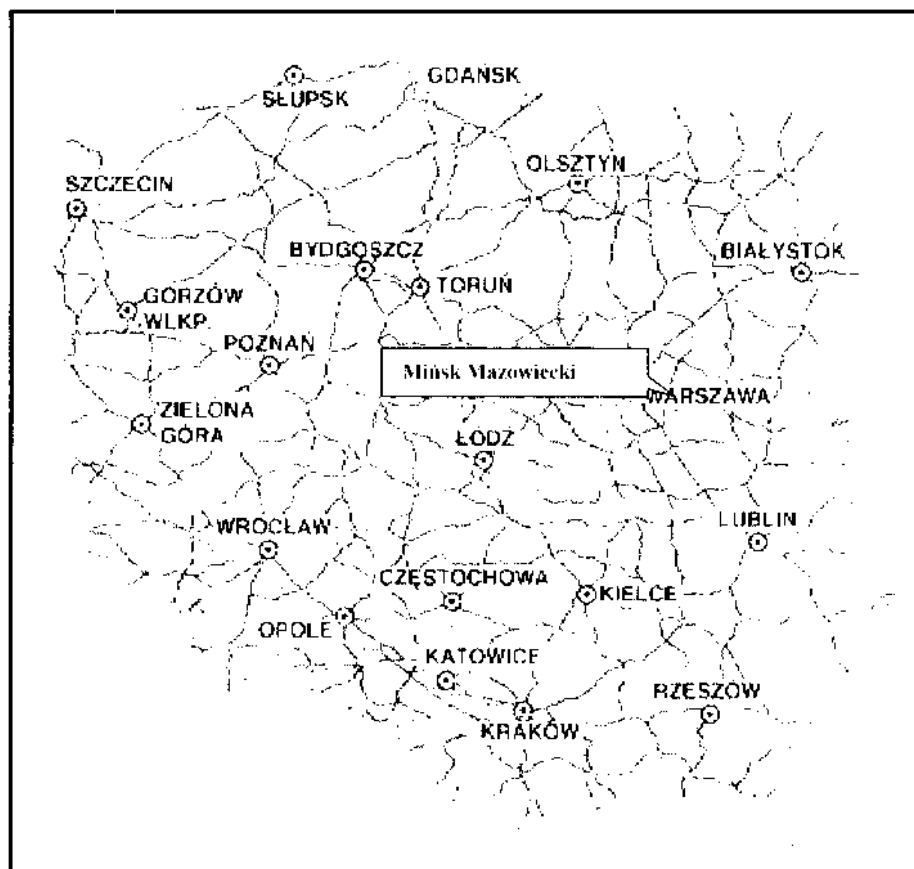
miasto Mińsk Mazowiecki i 13 gmin. (Ceglów, Dębe Wielkie, Dobre, Jakubów Kałuszyn, Kołbiel, Latowicz, Mińsk Maz., Mrozy, Poświętne, Siennica, Stanisławów i Strachówka).

Radykalną zmianę w podziale administracyjnym wprowadzono pod koniec XX wieku. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (w wyniku reformy administracyjnej kraju) na mapę administracyjną RP powrócił Powiat Miński, który znalazł się w nowo utworzonym Województwie Mazowieckim. Objął on swoim obszarem 11 gmin z terenu byłego województwa siedleckiego (miasto Mińsk Mazowiecki, gminę miejsko – wiejską Kałuszyn, oraz gminy wiejskie: Mińsk Mazowiecki, Ceglów, Dębe Wielkie, Stanisławów, Dobre, Jakubów, Mrozy, Latowicz, Siennica) oraz 3 gminy z byłego woj. warszawskiego (miasta Wesola i Sulejówek oraz gminę wiejską Halinów). Z dniem 1 stycznia 2002 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31.05.2001 r. (Dz. U. Nr 62 poz. 631) gminy miejskie Sulejówek i Wesola przeniesiono do powiatu warszawskiego i gminy te zachowały status odrębnych miast. Na mocy ustawy z dnia 15.03.2002 r. (Dz. U. Nr 41 poz. 368 z późn. zm.) od 27.10.2002 r. gmina miejska Sulejówek powróciła do powiatu mińskiego. W chwili obecnej powiat obejmuje dwa miasta: Mińsk Mazowiecki i Sulejówek, dwie gminy miejsko – wiejskie: Kałuszyn i Halinów oraz dziewięć gmin wiejskich: Mińsk Maz., Ceglów Dębe Wielkie, Dobre, Jakubów, Latowicz, Mrozy, Siennica, Stanisławów.

5. Ogólna charakterystyka Powiatu

Powiat Miński jest jednym z największych powiatów w województwie mazowieckim. Obejmuje obszar 1 164 km². Ludność powiatu na koniec 2006 r. wynosiła ponad 141 tys. mieszkańców. W skład administracyjny powiatu wchodzi miasta: Mińsk Mazowiecki i Sulejówek oraz gminy Ceglów, Dębe Wielkie, Dobre, Halinów, Jakubów, Kałuszyn, Latowicz, Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Siennica, Stanisławów.

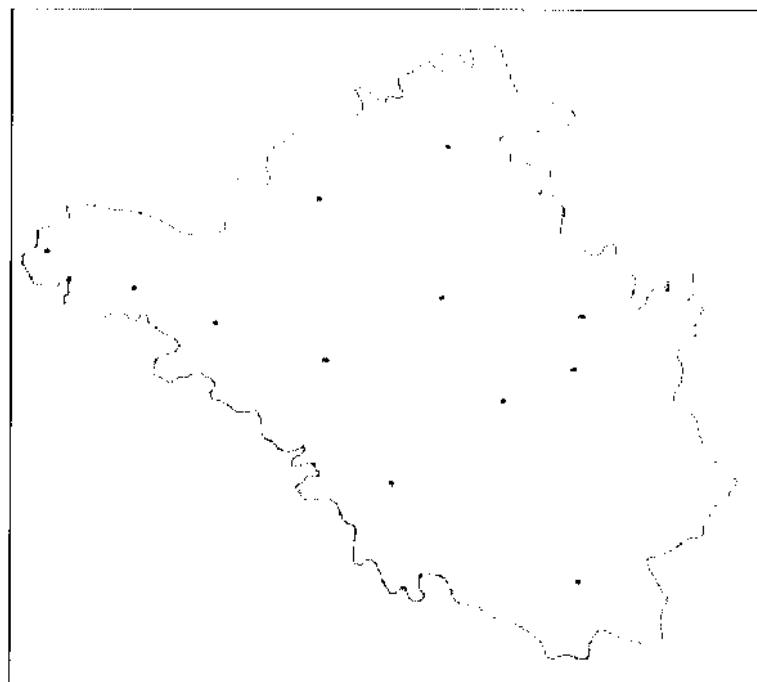
Mapa 1 Usytuowanie Powiatu Mińskiego w Polsce

Mapa 2 Powiat Miński na tle województwa mazowieckiego

Mapa 3 Powiat Miński

Powiat Miński posiada bardzo dobrą lokalizację, bezpośrednio przylega do granic stolicy kraju Warszawy i leży wzdłuż międzynarodowej trasy Berlin – Warszawa – Moskwa.

5.1 Warunki Przyrodnicze

Na terenie powiatu mińskiego znajdują się bardzo atrakcyjne obszary przyrodnicze, duże kompleksy leśne, przepływają niewielkie, naturalne ciek wodne i rzeki w których woda jest czysta, zadomowiły się w nich raki oraz bobry, wzrasta wciąż populacja ryb. Lasy są ostoją licznych gatunków zwierząt i ptaków, nierzadko można spotkać łosie, bociany czarne, zimorodki, dudki, żurawie, znalazł też tutaj swoje miejsca lęgowe orzeł bielik. Wszystkie lasy oraz pozostałe tereny położone są w naturalnym i nieskażonym środowisku więc znakomicie nadają się do wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców Warszawy i okolicznych miejscowości. Są też pomniki przyrody stanowiące pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje lub głązy narzutowe, z których najważniejszym i najcenniejszym jest rosnąca nad rzeką Srebrną najstarsza w Polsce sosna zwyczajna, której wiek jest oceniany jest na 350 lat. Powiat posiada 8 rezerwatów przyrody: „Rudka Sanatoryjna”, „Jedlina” w gminie Ceglów, „Rogoźnica” w gminie Mrozy, „Bagno Pogorzel”, duży naturalny zbiornik retencyjny w gminie Mińsk Mazowiecki oraz „Florianów” i „Przełom Witówki” w gminie Mrozy, ponadto „Wólczajska Góra” w gminie Siennica, „Świder”. Na terenie powiatu znajdują się też inne cenne obszary przyrodnicze nie objęte jeszcze prawnymi formami ochrony przyrody, na przykład, „Dęby Piaseczyńskie” w gminie Ceglów. Na obiekty takie można się natknąć w każdym zakątku powiatu choć większość z nich jest raczej skupiona w obszarach chronionego krajobrazu: Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu rozciągającego się na powierzchni 30 tys. ha przez teren siedmiu gmin - od Dębego Wielkiego do Kałuszyna, Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmującego południową część gminy Siennica oraz Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obejmującego północną część miasta Sulejówkę i gminy Halinów. W gminie Kałuszyn znajduje się użytek ekologiczny „Sosny Olszewickie” obejmujący zgrupowanie sosen zwyczajnych z których 14 najstarszych ma wiek około 300 lat. Elementami krajobrazu w terenach zurbanizowanych są parki zabytkowe, mające charakter krajobrazowy.

W Hucie Mińskiej mieści się ośrodek wypoczynkowy i zalew „Marianka” na rzece Mienia, ośrodek wyposażony jest w urządzenia rekreacyjne, posiada wypożyczalnię sprzętu pływającego i sportowego oraz niezbędną bazę gastronomiczną i noclegową. Gospodarstwa agroturystyczne oferują usługi w Ciopanie i Goździówce w gminie Stanisławów, w Ptakach, Wólce Dłużewskiej, Starogrodzie i Dzielniku w gminie Siennica oraz w Kolonii Rąbież i Głębozycy w gminie Dobrze. Liczne tereny letniskowo-rekreacyjne znajdują się w każdej gminie, głównie jednak tereny te są skupione nad małowniczymi rzeczkami: Rządza, Czarna, Osownica, Rynia, Kobylanka, Boruczanka, Mienia, Srebrna, Sienniczanka, w gminach: Dobrze, Stanisławów, Siennica, Jakubów, Mińsk Mazowiecki.

5.2 Sytuacja demograficzna i społeczna Powiatu

Powiat Miński liczy ponad 141 tys. mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi średnio 121 osób na 1 km² i jest zróżnicowana w zależności od gminy. Pod względem dużej gęstości zaludnienia wyróżniają się gminy miejskie, takie jak Mińsk Mazowiecki czy Sulejówek, a także obszar miejski gminy Halinów. Dużo mniejsza gęstość zaludnienia charakteryzuje gminy wiejskie, chociaż stanowią one zasadniczą część powierzchni Powiatu.

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwować można stały wzrost mieszkańców Powiatu – w latach 2002- 2006 wyniósł on 1,9%, co najlepiej obrazuje *wykres nr 1. Liczba ludności w Powiecie Mińskim w latach 2002-2006*. Ze statystyk wynika, iż w Powiecie Mińskim dominuje ludność wiejska (*wykres nr 2*), aczkolwiek jej udział w strukturze mieszkańców nieznacznie maleje – w roku 2002 wynosił on 56,2% i spadł do poziomu 55,5% w roku 2006.

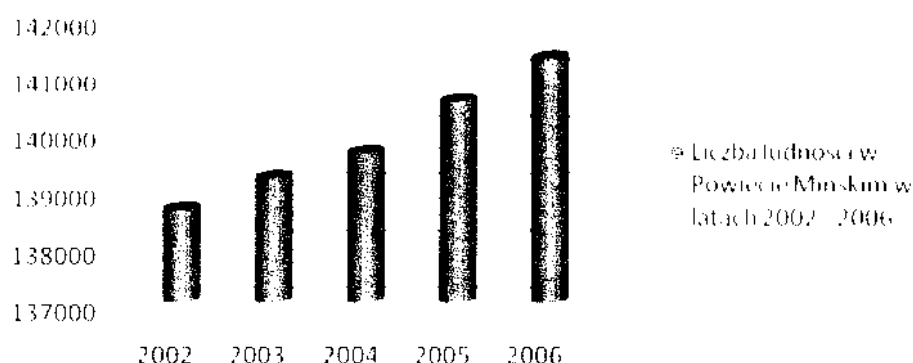
Tabela 1 Struktura ludności Powiatu Mińskiego w latach 2002 – 2006 z podziałem na miasto/ wieś

	Jednostka miary	2002	2003	2004	2005	2006
ogółem	osoba	138 639	139 201	139 636	140 547	141 306
miasto	osoba	60 760	61 238	61 541	62 249	62 882
wieś	osoba	77 879	77 963	78 095	78 298	78 424

Źródło: www.stat.gov.pl

Wykres nr 1

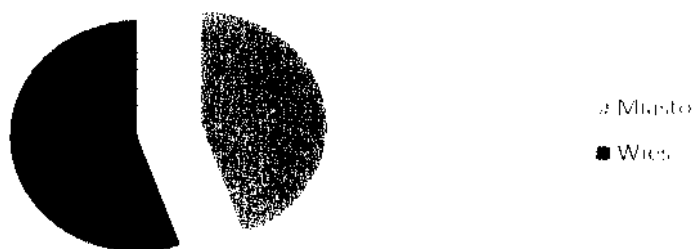
Liczba ludności w Powiecie Mińskim w latach 2002 - 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres nr 2

**Struktura ludności w Powiecie
Mińskim w 2006 r. z podziałem na
miasto/ wieś**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę udział kobiet i mężczyzn w strukturze społeczeństwa widać, że proporcje są wyrównane - w analizowanych latach kobiety stanowiły około 51% miejscowej ludności.

Tabela 2 Struktura ludności Powiatu Mińskiego w latach 2002 - 2006 z podziałem na kobiety i mężczyzn

	Jednostka miary	2002	2003	2004	2005	2006
ogółem	osoba	138 639	139 201	139 636	140 547	141 306
mężczyźni	osoba	68 000	68 265	68 389	68 770	62 882
kobiety	osoba	70 639	70 936	71 247	71 777	78 424

Źródło: www.stat.gov.pl

Powiat należy do najmłodszych demograficznie na Mazowszu, jednak i jego dotknął problem „starzenia się” społeczeństwa. Dane statystyczne jednoznacznie wskazują na systematyczny spadek liczby osób w wieku poniżej 19 roku życia i wzrost liczby ludności z przedziałów wiekowych powyżej 20 roku życia. Na podstawie prognoz szacuje się, że za 20 lat 1/5 mieszkańców Powiatu będzie należała do grupy wieku poprodukcyjnego.

Tabela 3 Struktura ludności Powiatu Mińskiego z uwzględnieniem poszczególnych grup wiekowych w latach 2002 – 2006

Przedział wiekowy	Jednostka miary	2002	2003	2004	2005	2006
ogółem	osoba	138 639	139 201	139 636	140 547	141 306
0-14	osoba	26 263	25 596	24 964	24 626	24 260
15-19	osoba	11 358	11 140	10 876	10 503	10 248
20-29	osoba	21 872	22 466	22 711	23 035	23 140
30-39	osoba	18 034	18 247	18 704	19 335	20 077
40-59	Osoba	37 006	37 719	38 144	38 556	38 807
60-64	Osoba	5 362	5 188	5 179	5 290	5 566
65 i więcej	osoba	18 744	18 845	19 058	19 202	19 208

Źródło: www.stat.gov.pl

Udział poszczególnych grup wiekowych w strukturze lokalnej ludności w roku 2006 został przedstawiony na *wykreście nr 3*. Porównując go do analogicznych danych w Województwie Mazowieckim widać, iż w Powiecie Mińskim występuje nieco większy odetek młodszego społeczeństwa aniżeli średnio w Województwie Mazowieckim, choć maleje on z roku na rok.

Wykres nr 3

STRUKTURA LUDNOŚCI W POWIECIE MIŃSKIM W ROKU 2006 Z PODZIAŁE NA POSZCZEGÓLNE GRUPY WIEKOWE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

**Tabela 4 Porównanie struktury ludności w Powiecie Mińskim
i Województwie Mazowieckim w 2006 roku.**

przedział wiekowy	POWIAT MIŃSKI		WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE	
	liczba ludności	% udział danej grupy wiekowej w strukturze ludności	liczba ludności	% udział danej grupy wiekowej w strukturze ludności
0-14	24 260	17,2	797 058	15,4
15-19	10 248	7,3	346 069	6,7
20-29	23 140	16,4	846 081	16,4
30-39	20 077	14,2	742 299	14,4
40-59	38 807	27,5	1 463 684	28,3
60-64	5 566	3,9	223 020	4,3
65 i więcej	19 208	13,6	753 491	14,6
ogółem	141 306	100	5 171 702	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wnioski dotyczące „starzenia się” społeczeństwa nasuwają się także podczas badania wskaźników obciążenia demograficznego. Z jednej strony wynika z nich, iż w latach 2002 – 2006 wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym spadł o 5,9% i wynosił 59,1. Jednakże z drugiej strony pojawiło się także

negatywne zjawisko – nastąpił wzrost wskaźnika ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym o 7,7% tj. do poziomu 73,6, jeśli ta tendencja utrzyma się, z całą pewnością będziemy mieli do czynienia z pogłębianiem się zjawiska „starzenia się” społeczeństwa.

Tabela 5 Struktura ludności Powiatu Mińskiego w latach 2002 – 2006 z uwzględnieniem grup wiekowych: przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej

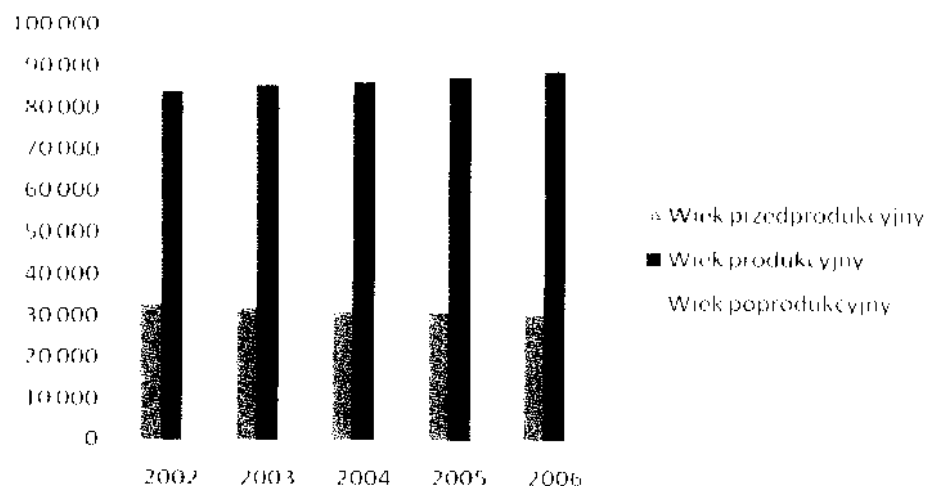
Rok	Ogółem	Wiek		
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
2002	138 639	32 900	84 043	21 696
2003	139 201	32 082	85 421	21 694
2004	139 636	31 290	86 440	21 906
2005	140 547	30 816	87 586	22 145
2006	141 306	30 247	88 797	22 262

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Na przestrzeni kilku ostatnich lat wyraźne zarysowały się trendy demograficzne w Powiecie. Z danych statystycznych wynika, iż systematycznie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i w latach 2002-2006 spadek ten wyniósł 8,1%. Jednocześnie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym i w analizowanych latach zwiększyła się ona o 2,6 %. Zdrugiej strony korzystnym zjawiskiem było powiększenie się o 5,6% najbardziej licznej grupy – tj. osób w wieku produkcyjnym (*wykres nr 4*).

Wykres nr 4

Struktura społeczeństwa z uwzględnieniem grup wiekowych: przedprodukcyjnej, produkcyjnej i poprodukcyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Od kilku lat w Powiecie Mińskim liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń żywych, zatem odnotowuje on ujemny wskaźnik przyrost naturalnego.

Tabela 6 Przyrost naturalny w Powiecie Mińskim w latach 2002 – 2006

	Jednostka miary	2002	2003	2004	2005	2006
Urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	9,7	9,5	9,4	9,7	10,3
Zgony na 1000 ludności	osoba	10,0	10,5	9,9	10,2	10,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	-0,3	-1,0	-0,5	-0,5	-0,3

Źródło: www.stat.gov.pl

Powyższe dane w wielkościach całkowitych przedstawiają się następująco:

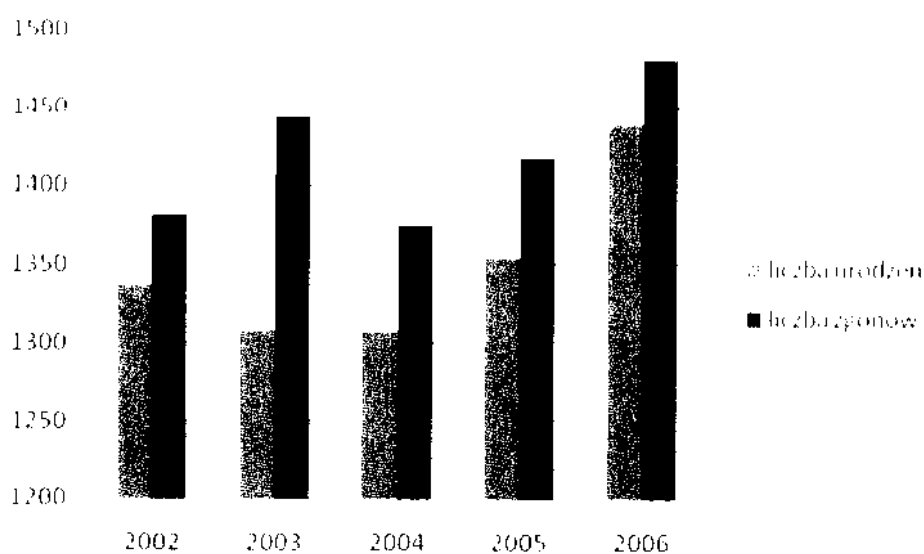
Tabela 7 Liczba urodzeń i zgonów w Powiecie Mińskim w latach 2002 – 2006

	Jednostka miary	2002	2003	2004	2005	2006
urodzenia	osoba	1337	1308	1307	1354	1439
zgony	osoba	1381	1444	1375	1417	1481

Źródło: www.stat.gov.pl

Wykres nr 5

Liczba urodzeń i zgonów w Powiecie Mińskim w latach 2002 - 2006

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pomimo tych negatywnych trendów prognozy przyrostu ilości mieszkańców w Powiecie są obiecujące, gdyż przewidują stały wzrost liczby mieszkańców Powiatu. Jednak spowodowany on będzie głównie migracją zewnętrzną. Prognozy te charakteryzuje poniższa tabela.

Tabela 8 Prognoza liczby ludności do roku 2030 w Powiecie

wyszczególnienie	2010	2015	2020	2025	2030
Powiat Miński	142,4	145,4	148,3	150,6	151,7

Zródło: Starostwo Powiatowe w Mińsku Mazowieckim

5.3 Warunki klimatyczne

Przeważająca część Powiatu Mińskiego położona jest w mazowiecko – podlaskim regionie klimatycznym, który charakteryzuje się przewagą wpływów kontynentalnych. Warunki klimatyczne w centralnej części Powiatu kształtują się zasadniczo pod wpływem zachodniej cyrkulacji atmosferycznej i dominujących w ciągu roku mas powietrza polarnego. Temperatura powietrza wynosi średnio 7,5-8°C Średnia roczna suma opadów należy do najniższych w Polsce i wynosi około 450-500 mm. Pokrywa śnieżna występuje przeważnie 70-80 dni w roku. Okres bezprzymrozkowy wynosi 165 – 170 dni, a okres wegetacyjny 215 dni.

Podobnie jak w całym kraju, obserwuje się tutaj przewagę wiatrów zachodnich i północno-zachodnich. Nasłonecznienie wynosi od 1 600 do 1 650 godzin i jest większe niż dla Warszawy. Średni opad roczny wynosi 500-600mm. Miesiącami o najmniejszych opadach są luty i marzec, dla których średni opad miesięczny wynosi 27-28 mm, natomiast miesiące o najwyższych opadach to czerwiec i lipiec. Pokrywa śnieżna zalega przez około 50-60 dni w roku. Średnia temperatura roczna wynosi 7-8°C.

Analiza stanu obecnego

Wody powierzchniowe i podziemne

Zasadniczym elementem hydrograficznym są rzeki. Sieć hydrograficzną tworzą następujące rzeki: Świder, Mienia, Rządza, Czarna, Srebrna, Sienniczka, Osownica, Witkówka, Witówka I, Witówka II, Długa, Kanał Wawerski, Dorzucha, Cienka, Boruczanka, Kobylanka, Rynia, ciek Wodynie, a także rzeka Kostrzyń na granicy z powiatem siedleckim oraz mniejsze cieki naturalne; Jamielne, Piaseczna, Gawroniec, Górznik. Oprócz tego teren powiatu pokrywa sieć rowów melioracyjnych. Od 1 stycznia 2005 r. brak jest podstaw prawnych określających klasyfikację stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód.

Obszar Powiatu Mińskiego znajduje się w obrębie regionu mazowieckiego, podregionie środkowo – mazowieckim, w rejonie międzyrzecza Wisły i Narwi. Na obszarze powiatu mińskiego dominuje czwartorzędowe piętro wodonośne, które jest związane ze skłonem Kotliny

Warszawskiej. Stałym monitoringiem są objęte trzy ujęcia wody podziemnej, ujęcie wody w Hucie Kuflewskiej, gmina Ceglów, którego woda zaliczana jest do II klasy czystości (stan z maja 2006 r.), ujęcie w Porębach Leśnych, gmina Stanisławów, i ujęcie w Kałuszynie posiadają III klasę czystości wody.

Gleby

Ogólna powierzchnia powiatu wynosi 116 435 ha, w tym użytki rolne razem wynoszą 80 109 ha, co stanowi 68,8% (grunty orne - 57 335 ha, sady - 1 280 ha, łąki - 15 207 ha, pastwiska - 6 287 ha), co stanowi 21,3% oraz pozostałe grunty 11 489 ha, co stanowi 9,9 % ogólnej powierzchni powiatu. Gleby w Powiecie, podobnie jak w całym województwie, należą do gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych. Charakteryzują się znaczną zawartością fosforu, średnią zawartością magnezu i niską zawartością potasu.

Zasoby leśne

Lasy i grunty leśne w Powiecie zajmują 24 837 ha. Wskaźnik lesistości wynosi 21,3% i jest zbliżony do średniej krajowej. Większość lasów, blisko 15 tys. ha, to lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa.

Zwarte kompleksy leśne występują w środkowo-wschodniej i północno-zachodniej części powiatu. Dominują drzewa iglaste, głównie sosna pospolita. Przeważają lasy młode, w wieku od 20 do 60 lat (ponad 60%). Stare dęby występują sporadycznie i świadczą o bogatym, niegdysiejszym składzie gatunkowym tych lasów.

5.4 GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA

Zaopatrzenie w wodę

Głównym źródłem do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów na terenie powiatu mińskiego są wody podziemne występujące na trzech poziomach wodonośnych. Pierwszy poziom wodonośny występuje bezpośrednio pod powierzchnią ziemi stanowiąc źródło indywidualnego zaopatrzenia. Drugi poziom wodonośny występuje na głębokości od 15 do 50 m, lokalnie do 100 m ppt. Trzeci najgłębszy poziom jest występuje na głębokości poniżej 100 m ppt.

Najbardziej eksploatowany jest drugi poziom wodonośny jednakże wody te wymagają uzdatnienia. W tym celu w pobliżu otworów studziennych budowane są stacje uzdatniania wody z których do poszczególnych odbiorców woda dostarczana jest siecią gminnego wodociągu.

Lokalizację ujęć i długość sieci wodociągowej obrazuje poniższa tabela.

Tabela 9 Sieć wodociągowa w Powiecie

Gmina/Miasto	Lokalizacja ujęcia	Sieć wodociągowa stan 2002 r.	Długość sieci wodociągowej stan do 2006r.	Potrzeba budowy sieci wodociągowej lata 2006-2013
		km	km	km
Ceglów	Piaseczno	76,2	85	10
Dębe Wielkie	Chrośla Cyganka Dębe Wielkie	2,5	10	75
Dobre	Dobre Czarnogłów Młęczin	47,8	59,7	100
Halinów	Mrowiska Okuniew	119,1	128,2	14
Jakubów	Garczyn Duży Mistów	37	63	50
Kałużyn	Garczyn Duży Kałużyn Sinołęka	50,3	90,8	3
Latowicz	Chyżyny Piaseczno	47,3	110	15
Gmina/Miasto	Lokalizacja ujęcia	Sieć wodociągowa stan 2002 r.	Długość sieci wodociągowej stan do 2006r.	Potrzeba budowy sieci wodociągowej lata 2006-2013
		km	km	km
Mińsk Mazowiecki	Królewiec Janów Zamienie Mistów	111,5	184,3	15,6
Mrozy	Piaseczno	105,7	121,1	16
Siennica	Nowy Zglechów Siennica	46,8	73,1	50
Stanisławów	Sokółe	38,8	100,2	20
Mińsk Mazowiecki	Kędzierak Mińsk Mazowiecki Gliniak	78,4	84,3	20
Sulejówek	Sulejówek	106,7	110	18

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Powiat miński, tak jak cała Polska, zaliczany jest do posiadających ubogie zasoby wodne. Wielkość zasobów wód powierzchniowych jest zmienna, zarówno w skali roku, jak i wielolecia. Gospodarka rybna prowadzona jest jedynie w oparciu o płynące wody powierzchniowe. Obiekty stawowe „Gołębiówka” i „Skrzaki” pobierają wodę z rzeki Witkówki, obiekt stawowy „Rudka” w Dębowcach - z rzeki Kostrzyń, obiekt stawowy „Ruda” i zalew „Marianka” - z rzeki

Mieni, obiekt stawowy „Zawiesiuchy” - z rzeki Czarnej, obiekt stawowy „Długa Kościelna” - z rzeki Długiej, obiekty stawowe „Nowodwór”, „Lasomin” i „Stara Wieś” - z rzeki Sienniczki.

Odprowadzenie ścieków

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych w powiecie mińskim są ścieki komunalne oraz wody opadowe spływające z zanieczyszczonych powierzchni dróg i placów. Nad poprawą jakości wód odbiorników i wprowadzanych do nich ścieków pracują oczyszczalnie ścieków. Stan posiadania oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej obrazuje poniższa tabela.

Tabela 10 Sieć kanalizacyjna w Powiecie

Gmina / Miasto	Lokalizacja Gminnej oczyszczalni ścieków	Stan posiadania sieci kanalizacyjnej rok 2006	Plan rozbudowy sieci kanalizacyjnej lata 2006 - 2013
Ceglów	Ceglów	18,3	5
Dębe Wielkie	Dębe Wielkie	4,5	80
Dobre	Zdrojówki	5	50
Halinów	Długa Kościelna	34,5	36
Jakubów	brak	0,2	5
Kałużyn	Olszewice	16,7	5
Łatowicz	Łatowicz	3,4	15
Mińsk Mazowiecki gmina wiejska	Janów	2	50
Mrozy	Mrozy	24	11
Siennica	Siennica	9,3	5
Stanisławów	w budowie	0	19
Mińsk Mazowiecki	Mińsk Mazowiecki	86,9	72
Sulejówek	Sulejówek	67,4	36

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Na terenie Powiatu Mińskiego, dodatkowo, dla potrzeb oczyszczania ścieków bytowych i ścieków o zbliżonym składzie do ścieków bytowych, funkcjonują lokalne biologiczne oczyszczalnie w następujących jednostkach, gdzie długość kanalizacji ściekowej nie przekracza 2 km:

Gmina Ceglów

- Messa Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o.o. w Mieni;
- Dom Pomocy Społecznej św. Józefa w Mieni
- Dom Pomocy Społecznej „Jedlina” w Mieni;

Gmina Dębe Wielkie

- "Inco Veritas" S.A. w Dębem Wielkim;
- Spółdzielnia Pracy "Chema" w Olesinie;

Gmina Halinów

- Colgate-Palmolive Poland Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład w Halinowie;

Gmina Dobrze

- Wienerberger Karbud S.A. Zakład w Rudzienku k. Dobrego;

Gmina Jakubów

- Wspólnota Mieszkaniowa "Witkowizna" w Rządzy;

Gmina Kałuszyn

- Spółdzielnia Mieszkaniowa "SINOŁĘKA" w Sinołęce;

Gmina Mińsk Mazowiecki

- Fabryka Wyrobów Metalowych w Stojadłach;
Spółdzielnia Kółek Rolniczych Mińsk Mazowiecki w Królewcu;
- JW 1131 w Barczącej;
- Ośrodek "Ekwos" w Grębiszewie;
- Gimnazjum i Szkoła Podstawowa w Starej Niedziałce;
- Masarnia "Brzóz" Jan Komuda w Brzózem;
- Szkoła Podstawowa w Mariance;
- Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a' Paulo w Warszawie
Specjalny Ośrodek Wychowawczy w Ignacowie;

Gmina Siennica

- Dom Pomocy Społecznej w Kątach;
- Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Dom Plenerowy w Dłużewie;

Gmina Stanisławów

- Polish Farm Meat Zakłady Mięsne Stanisławów Spółka z o.o. w Stanisławowie;

Miasto Mińsk Mazowiecki

- Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego "Mińsk Mazowiecki" S.A. w Mińsku Mazowieckim.

Zasadniczym elementem hydrograficznym jest rzeka. Sieć hydrograficzną tworzą następujące cieki naturalne: Mienia i Świder wraz z Bykowizną Oprócz tego teren powiatu pokrywa sieć rowów melioracyjnych. Rzeki te zaliczają się do IV i V klasy czystości.

Obszar Powiatu Mińskiego znajduje się w obrębie regionu mazowieckiego, podregionie środkowo – mazowieckim, w rejonie międzyrzecza Wisły i Narwi. Na terenie powiatu występuje użytkowe piętra wodonośne czwartorzędowe. Na obszarze Powiatu Mińskiego dominuje czwartorzędowe piętro wodonośne, które jest związane ze skłonem Kotliny Warszawskiej. Ujęcia

w gminie Huta Kuflewska charakteryzuje się II klasą czystości (stan z maja 2006 roku), zaś ujęcie w Porębach Leśnych i Kałuszynie posiadają III klasę czystości.

5.5 Infrastruktura komunikacyjna

Położenie komunikacyjne i sieć dróg

Powiat Miński dysponuje dobrze rozwiniętą siecią dróg komunikacji lokalnej, regionalnej i ponadregionalnej o łącznej długości 1 657,8 km. Przez obszar Powiatu przebiegają dwie drogi krajowe o numerach 2 i 50 o łącznej długości 77,5 km (na terenie Powiatu) oraz 5 dróg wojewódzkich o numerach: 802, 637, 638, 697 i 721 o łącznej długości 76,3 km.

Uzupełnieniem regionalnej i ponadregionalnej sieci dróg są:

- drogi powiatowe - 512,1 km,
- drogi gminne - 991,9 km.

Dla tych dróg starosta jest organem zarządzającym ruchem.

Do dróg powiatowych zalicza się drogi, inne niż drogi krajowe i drogi wojewódzkie, stanowiące połączenie miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą. Zdecydowana większość dróg powiatowych ma nawierzchnię utwardzoną. Około 15% dróg powiatowych ma nawierzchnię gruntową częściowo uszlachetnioną żwirem. Pomimo znaczących nakładów finansowych w latach 1999-2005 znaczna część dróg powiatowych o nawierzchni asfaltowej powinna być odbudowana przez nałożenie nowej warstwy ścieralnej lub powinna zostać poddana modernizacji w zakresie poszerzenia jezdni.

Komunikacja zbiorowa

Komunikacja zbiorowa na terenie Powiatu to transport kolejowy oraz autobusowy. Przebiegająca przez powiat linia kolejowa Warszawa – Mińsk Maz. – Siedlce obsługuje znaczną część powiatu. Duża liczba przystanków oraz przebieg linii przez środek powiatu w kierunku wschód – zachód oraz dobry stan techniczny linii umożliwiają PKP skuteczną konkurencję z przewoźnikami autobusowymi. W okresie modernizacji linii kolejowej w latach 2001 - 2003 duża liczba pasażerów zaczęła korzystać z transportu autobusowego. Samorząd województwa mazowieckiego odpowiedzialny za regionalne przewozy kolejowe ma zamiar na linii uruchomić autobusy szynowe, które skutecznie będą konkurowały z transportem kołowym. Tradycyjne połączenia autobusowe realizowane są przez przewoźnika państwowego PKS jak i przez przewoźników prywatnych RAPID, BAGS, RORBI-TOUR i inne. Transport autobusowy rozwinął się w ostatnich latach bardzo dynamicznie. Znacząco zwiększyła się liczba tras komunikacyjnych obsługiwanych przez przewoźników prywatnych. Mankamentem tego typu transportu jest niewielka liczba połączeń realizowanych poza godzinami szczytu oraz konieczność korzystania z zatłoczonych dróg zwłaszcza w okolicach Warszawy i Mińska Maz. Głównymi punktami komunikacji jest siedziba powiatu oraz Warszawa – podstawowe miejsce pracy.

Przez teren Powiatu przebiegają dwie linie kolejowe. Międzynarodowa magistrała kolejowa Paryż – Berlin – Warszawa – Moskwa, po której odbywa się transport osobowy i towarowy. W ostatnich latach linia ta na odcinku Warszawa – Mińsk Maz. – Siedlce została zmodernizowana i pociągi mogą przemieszczać się z max. prędkością 160 km/h. Drugą linią jest linia biegnąca z Tłuszcza do Pilawy i jest to linia transportu towarowego o ograniczonym znaczeniu.

5.6 Infrastruktura techniczna

Telekomunikacja

Sieć telekomunikacyjna obsługiwana jest przez TP S.A. W Powiecie Mińskim zainstalowane są elektroniczne centrale telefoniczne nowej generacji. Powiat Miński znajduje się w całości w zasięgu wszystkich polskich stacji bazowych telefonii komórkowej.

Elektryfikacja

Powiat Miński jest w 100% zelektryfikowany. Rozbudowy i modernizacje linii energetycznych i stacji transformatorowych są ujęte w harmonogramach prac Zakładu Energetycznego Warszawa Teren S.A. Rejon w Mińsku Mazowieckim i Otwocku. Naprawy uszkodzeń wykonywane na bieżąco. Stan techniczny istniejących linii jest zadowalający. W istniejącej sieci przesyłowej występują znaczne rezerwy mocy. Istniejący układ sieci daje dużą pewność zasilania przy małych spadkach napięć. Zaspokojone mogą być znaczne zapotrzebowania energii. Ze względu na zmianę przeznaczenia znacznej części gruntów rolnych na cele budowlane przewiduje się rozbudowę sieci energetycznej na tych obszarach. Zjawisko to dotyczy przede wszystkim zachodniej części powiatu oraz okolic Mińska Mazowieckiego.

Gazownictwo

Powiat Miński jest stosunkowo słabo uzbrojony w sieć gazową. Przez teren Powiatu przebiega magistrała gazowa wysokiego ciśnienia Kobryń - Warszawa.

Sieć rozdzielcza długości 300 km. (w 2004 r.) zaspokaja głównie potrzeby mieszkańców miast: Mińsk Mazowiecki, Sulejówek i Halinów. W terenach wiejskich z gazu mogą korzystać mieszkańcy części gmin: Łatowicz, Siennica oraz Mińsk Mazowiecki. Ogółem w 2004 r. na terenach powiatu było 14,5 tys. odbiorców (budynków) gazu z sieci. Stanowi to ok. 40% gospodarstw domowych funkcjonujących na terenie powiatu. W miastach z gazu korzysta ok. 90 % gospodarstw, a na terenach wiejskich ok. 7%.

Z uwagi na zapotrzebowanie na gazyfikację terenów wiejskich niektóre gminy opracowały koncepcje programowe dostarczenia gazu mieszkańcom. Takie koncepcje w ostatnich latach opracowały gminy: Jakubów, Kałuszyn, Mrozy, Ceglów a także Siennica. Przyczyną zastoju w ich realizacji jest brak sieci rozdzielczej wysokiego ciśnienia oraz wystarczającego ciśnienia

gazu w sieci istniejącej. Powoduje to znaczne opóźnienia w gazyfikacji powiatu. Z tego też względu większość mieszkańców powiatu korzysta z gazu propan – butan.

Ciepło

Ogrzewanie budynków realizowane jest przeważnie z własnych kotłowni. W ostatnich latach paliwem coraz częściej stosowanym stawał się gaz (sieciowy lub płynny.) oraz olej opałowy w miejsce tradycyjnego węgla. W Mińsku Mazowieckim i Kałuszyńce pracują również kotłownie komunalne o łącznej mocy ok. 34 MW (w Mińsku 32,2 MW).

Nie mają one jednak większego znaczenia z uwagi na brak zainteresowania podłączeniem się nowych odbiorców do sieci ciepłej. Jest to efekt dużych kosztów budowy sieci ciepłowniczej. Ponadto obecnie coraz częściej budowane bloki i domy jednorodzinne wyposażone są w alternatywne źródła ciepła tj. np. kolektory słoneczne. Należy przewidywać, że alternatywne źródła energii będą w coraz większym stopniu zaspokajać potrzeby obiektów budowlanych lub modernizowanych. Na uwagę zasługują również zrealizowane w tym, zakresie projekty w Domach Pomocy Społecznej (DPS). W DPS Św. Józef w Mienii zainstalowano kolektory słoneczne oraz pompę ciepła w DPS w Kątach. Ponadto planuje się również zainstalować kolektory słoneczne w DPS Jedlina w Mieni. W planowanych do realizacji inwestycjach takich jak: Centrum sportowo- rekreacyjne w Sulejówku (wody geotermalne) oraz hala widowiskowo-sportowa w Mińsku Mazowieckim (kolektory słoneczne, wentylacja z odzyskiem ciepła) przewiduje się również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

5.7 Bezrobocie

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy na koniec sierpnia 2007r. w Powiecie Mińskim zarejestrowanych było 4 974 osób bezrobotnych, w tym: 2 521 kobiet. Wśród bezrobotnych tylko 547 osób posiadało prawo do zasiłku i stanowili oni 11% ogółu. Stopa bezrobocia w powiecie mińskim w końcu sierpnia 2007r. wynosiła 11,3%, w województwie mazowieckim 9,8%, a w kraju 12,0%. Poziom bezrobocia w latach 2001-2007 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Stopa bezrobocia w Powiecie w stosunku do województwa i kraju

rok	powiat	województwo	kraj
2001	12,5%	12,9%	17,4%
2002	13,6%	13,8%	18%
2003	14,3%	13,7%	18%
2004	17,8%	15%	19,1%
2005	16,8%	13,8%	17,6%
2006	14,2%	11,9%	14,9%
2007*	11,3%	9,8%	12%

* Dane dla roku 2007 podano według stanu na koniec sierpnia

Źródło: PUP Mińsk Mazowiecki

Jak wynika z przedstawionej tabeli wskaźnik bezrobocia w powiecie mińskim w omawianym okresie systematycznie rósł aż do 2004r. Dopiero w 2005 roku odnotowano spadek stopy bezrobocia o 1%. Znaczący spadek bezrobocia zanotowano w 2007 roku. W porównaniu z rokiem 2006, stopa bezrobocia zanotowana na koniec sierpnia 2007, zmalała o 2,9% a w stosunku do roku 2005 o 5,5%. W latach 2001-2007 wskaźnik bezrobocia w powiecie mińskim kształtował się poniżej średniej krajowej, natomiast w porównaniu z województwem od 2003 roku powyżej średniej. Już na wstępie można zatem sformułować tezę, iż bezrobocie jest nadal w Powiecie problemem ważnym, wymagającym pilnych rozwiązań.

Według stanu na dzień 31.08.2007r. poziom bezrobocia we wszystkich gminach i miastach powiatu mińskiego był wyraźnie niższy od poziomu na koniec sierpnia 2006, a w szczególności w gminie Jakubów, Siennica, Dębe Wielkie oraz Mińsk Mazowiecki. Porównując liczbę zarejestrowanych bezrobotnych w sierpniu 2006r. do sierpnia 2007r. zauważa się znaczny spadek liczby osób bezrobotnych. Dynamikę bezrobocia w Powiecie Mińskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14 Dynamika bezrobocia w poszczególnych gminach Powiatu Mińskiego

gminy powiatu	liczba bezrobotnych		dynamika
	sierpień 2006	sierpień 2007	2006=100
m.Mińsk Mazowiecki	2182	1535	70,35
m.Sulejówek	718	508	70,75
g.Mińsk Mazowiecki	797	554	69,51
m/g.Kałużyn	332	239	71,99
g.Ceglów	266	193	72,56
g.Dębe Wielkie	478	332	69,46
g.Dobre	261	191	73,18
g.Jakubów	234	150	64,10
g.Latowicz	263	186	70,72
g.Mrozy	343	261	76,09
g.Siennica	345	223	64,64
g.Stanisławów	283	199	70,32
g.Halinów	556	403	72,48

Źródło: PUP Mińsk Mazowiecki

Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych 49,32% stanowili mężczyźni. Poprzednio pracujący to 79,35% ogółu, natomiast dotychczas niepracujący to 20,65%. Bezrobotni zamieszkali na wsi stanowili 53,98%. Prawo do zasiłku posiadało tylko 11% bezrobotnych.

Młodzież do 25 roku życia stanowiła 19,20%. Najmniejszą grupę stanowiły osoby niepełnosprawne - 2,1% oraz cudzoziemcy – 0,2%. Podstawowe dane o strukturze bezrobocia na koniec sierpnia 2007 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Struktura bezrobocia w Powiecie w 2007 roku

Wyszczególnienie	Sierpień 2007 r.	Udział %
Bezrobotni ogółem	4974	100
Kobiety	2521	50,68
Mężczyźni	2453	49,32
Poprzednio pracujący	3947	79,35
Dotychczas niepracujący	1027	20,65
Wyszczególnienie	Sierpień 2007 r.	Udział %
Zamieszkali na wsi	2685	53,98
Młodzież do 25 roku życia	955	19,20
Z prawem do zasiłku	547	11,0
Niepełnosprawni	103	2,1

Źródło: PUP Mińsk Mazowiecki

Na koniec sierpnia 2007 r. w ewidencji osób bezrobotnych dominowali bezrobotni w wieku 45-54 lata tj. 27,3% ogółu, w wieku 25-34 lata stanowili 26% ogółu oraz bezrobotni w wieku 18-24 lata – 18,6%. Strukturę bezrobocia według wieku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16 Bezrobotni w wg wieku w latach 2001 - 2007

Grupa wiekowa	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
15-17	0	1	0	0	0	0	0
18-24	2185	2182	2240	2115	1758	1363	926
25-34	1839	1879	2009	2052	1857	1631	1293
35-44	1680	1676	1650	1578	1486	1148	844
45-54	1526	1571	1777	1901	1936	1714	1359
55-59	198	243	282	340	431	453	450
60 - 64	52	47	52	62	67	93	102
Ogółem	7480	7599	8010	8048	7535	6402	4974

* Dane dla roku 2007 podano według stanu na koniec sierpnia

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

Biorąc pod uwagę wykształcenie bezrobotnych, w powiecie mińskim dominowały osoby o niskim poziomie wykształcenia. W sierpniu 2007r. znaczna część osób tj. 3 010 posiadała wykształcenie niższe od średniego i stanowiła ona 60,51 % ogółu bezrobotnych. W ogólnej liczbie długotrwale

bezrobotnych 68,7% stanowiły osoby z wykształceniem poniżej średniego. Najmniej zarejestrowanych osób posiadało wykształcenie wyższe i stanowiły one 5,9% ogółu zarejestrowanych. Strukturę osób bezrobotnych według wykształcenia w latach 2001-2007 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17 Bezrobotni w wg poziomu wykształcenia w latach 2001 - 2007

Wykształcenie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
Wyższe	174	214	246	294	286	301	291
Policealne i śr.zaw.	1769	1781	1842	1876	1763	1494	1230
Śr.ogólnokształcące	432	433	475	524	534	501	443
Zasadnicze zawodowe	2620	2585	2645	2569	2278	1887	1396
Gimnazjalne i poniżej	2485	2586	2802	2785	2674	2219	1614
Ogółem	7480	7599	8010	8048	7535	6402	4974

* Dane dla roku 2007 podano według stanu na koniec sierpnia

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

W końcu sierpnia 2007r. najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby bez stażu pracy tj. 1 016 (20,4% ogółu bezrobotnych), a w następnej kolejności osoby, które przepracowały 1-5 lat – 906 osób (18,2%) oraz osoby ze stażem pracy 10-20 lat – 890 osób (17,9%). Struktura bezrobocia według stażu pracy w latach 2001-2007 przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 18 Bezrobotni w podziale wg stażu pracy latach 2001 -2007

Staż pracy	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
Do 1 roku	777	788	832	884	832	730	563
1-5	1441	1471	1468	1533	1371	1143	906
5-10	1078	1041	1128	1122	1055	919	695
10-20	1489	1444	1450	1444	1347	1131	890
20-30	994	964	1013	987	997	879	710
30 lat i więcej	86	114	138	154	203	192	194
Bez stażu	1615	1777	1981	1924	1730	1408	1016
Ogółem	7480	7599	8010	8048	7535	6402	4974

* Dane dla roku 2007 podano według stanu na koniec sierpnia

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominowały osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy, czyli tzw. długotrwale bezrobotni. Na koniec sierpnia 2007 r. grupa ta liczyła 3 130 osób tj. 62,9% ogółu zarejestrowanych, w tym przez ponad 2 lata nie mogło znaleźć pracy 1 835 osób (58,6% ogółu długotrwale bezrobotnych). Poniższa tabela przedstawia strukturę bezrobocia według czasu pozostawania bez pracy w latach 2001-2007.

Tabela 19 Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w latach 2001- 2007

Lata	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach						
	Do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow.24	ogółem
2001	469	1182	1144	1550	1671	1464	7480
2002	499	1052	1090	1409	1602	1947	7599
2003	537	1082	1042	1330	1603	2416	8010
2004	535	1066	964	1289	1461	2733	8048
2005	488	1029	935	1087	1268	2728	7535
2006	381	922	736	952	1046	2365	6402
2007*	414	643	555	815	712	1835	4974

* Dane dla roku 2007 podano według stanu na koniec sierpnia

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

W 2007 r. wśród osób długotrwale bezrobotnych dominowały osoby w wieku 45-54 oraz 25-34 lata o niskim poziomie wykształcenia. W ogólnej liczbie długotrwale bezrobotnych 68,72 % stanowiły osoby z wykształceniem poniżej średniego. Najwięcej osób w tej grupie posiadało staż pracy od 10 do 20 lat. Znaczna grupa osób tj. 560 nie posiadała żadnego doświadczenia zawodowego. Jednak znaczący jest fakt, że gros bezrobotnych to osoby niepracujące od dłuższego czasu. Im ktoś dłużej pozostaje bez pracy, tym ma mniejsze szanse na jej zdobycie. Wpływa na to tzw. „syndrom bezrobotnego” czyli utracenie wiary w siebie i własne umiejętności w przedłużającym się okresie pozostawania bez pracy. Jest to dość niebezpieczne zjawisko, bowiem na jego podstawie rodzą się różne patologie społeczne, jak alkoholizm, trudności rodzinne, itp.

Od 2004 roku liczba osób bezrobotnych stale maleje, co spowodowane jest między innymi poprawą sytuacji gospodarczej w kraju (przystąpienie Polski do UE, otwarcie nowych rynków pracy, wzrost gospodarczy). Korzystna koniunktura spowodowała, że w pierwszym półroczu 2007 roku na lokalnym rynku pracy nastąpił znaczny wzrost napływu ofert pracy. Spowodowane było to m.in. otwarciem dużego centrum handlowego, wzrostem zapotrzebowania na pracowników: ochrony, branży tworzyw sztucznych, usług transportowych, jak również zapotrzebowaniem na pracowników fizycznych zatrudnianych w firmach sprzątających, które obsługują szpitale, duże powierzchnie biurowe i sklepowe na terenie Warszawy i okolic.

W wielu zawodach np. frezer, tokarz, murarz, stolarz, elektryk, robotnik budowlany pracodawcy nie mogą znaleźć odpowiednich pracowników. Osoby te zarejestrowane w Urzędzie nie mają odpowiednich kwalifikacji, są w nieodpowiednim (według pracodawców) wieku, nie są zainteresowane szkoleniami lub przekwalifikowaniem, a także mają problemy alkoholowe.

W rejestrze bezrobotnych jest niski odsetek osób z wykształceniem wyższym, powoduje to trudności z realizacją ofert skierowanych przede wszystkim do nauczycieli wczesnoszkolnych, nauczycieli języków obcych, nauczycieli zawodu oraz inżynierów z branży budowlanej i

technicznej. Trudne do realizacji są również propozycje pracy w zawodzie szwaczki, pracownika ochrony fizycznej osób i mienia, ślusarza-spawacza, kierowcy, mimo że w rejestrze znajdują się osoby posiadające taki zawód. Dobre przygotowanie do zawodu, dobre kwalifikacje jak również determinacja i chęć do pracy są pomocne w znalezieniu zatrudnienia. Bariera są nadal niskie zarobki, nie przestrzeganie przepisów prawa pracy przez pracodawców, złe warunki pracy. Istniejący rynek pracy stawia, przed osobami chcącymi podjąć odpowiednie zatrudnienie, wymagania dotyczące elastyczności zawodowej i edukacyjnej w celu nabywania nowych kwalifikacji.

5.8 ROLNICTWO

Na terenie Powiatu Mińskiego jest 16 917 gospodarstw rolnych, których średnia powierzchnia wynosi 4,74 ha. Poniższa tabela ukazuje udział poszczególnych powierzchni w ich ogólnej liczbie:

Powierzchnia gospodarstw	Ilość gospodarstw	% udział
do 5 ha	10 723	63,4%
od 5 ha do 10 ha	4 720	27,2%
od 10 ha do 15 ha	1 082	6,4%
pow. 15 ha	392	3%

Źródło: Opracowanie własne.

W ostatnich latach przejściowo wystąpiła tendencja rozdrabniania gospodarstw rolnych. Wiązało się to w dużej mierze z przekazywaniem gospodarstw w zamian za otrzymanie renty strukturalnej. Ta niekorzystna tendencja uległa zatrzymaniu. Młodzi rolnicy są obecnie zainteresowani powiększaniem prowadzonych gospodarstw, bowiem tam gdzie powierzchnia użytków rolnych przekracza 4 ha jest możliwość uzyskania oprócz systemowych dopłat także dodatkowych dofinansowań. Ponadto produkcja jest bardziej opłacalna. 85 % gospodarstw na terenie powiatu to gospodarstwa wielokierunkowe, a w 15% o ukierunkowanej produkcji rolniczej - drobiarstwo, produkcja trzody chlewnej, produkcja mleka czy sadownictwo.

Na terenie Powiatu Mińskiego prowadzone są 24 gospodarstwa ekologiczne, z których 12 posiada stosowny certyfikat, 12 natomiast oczekuje na jego przyznanie. Prowadzone jest również 9 gospodarstw agroturystycznych o wielokierunkowym

zakresie produkcyjnym. Na terenie Powiatu aktualnie nie ma żadnej grupy producenckiej.

Tendencją przyszłych lat będzie obszarowe powiększanie gospodarstw rolnych kosztem likwidacji małych. Wynika to głównie z ekonomicznego punktu widzenia oraz nastawienia na jeden profil produkcyjny. Ponadto praca w małym gospodarstwie jest nieopłacalna, większość prac polowych rolnicy wykonują najmowanym sprzętem. Uruchamiane programy finansowego wsparcia z funduszy europejskich dla gospodarstw rolnych powodują powiększanie ich powierzchni oraz ukierunkowanie produkcji. Powyższe w dłuższej perspektywie będzie miało zapewne duży wpływ na zawiązanie się pierwszych grup producenckich na terenie powiatu.

5.9 Rozwój gospodarczy

W grudniu 2006 roku w Powiecie było zarejestrowanych 11 449 podmiotów gospodarczych. W ogólnej liczbie zdecydowanie dominującą rolę miały firmy handlowe i usługowe. Strukturę podmiotów przedstawia tabela 11.

Tabela 11 Liczba firm zarejestrowanych w systemie REGON w latach 2002 - 2006.

Rodzaj jednostki	2002	2003	2004	2005	2006
Ogółem	11 485	11 597	11 099	11 208	11 449
sektor prywatny	11 184	11 262	10 760	10 855	11 100
osoby fizyczne	9 621	9 647	9 084	9 133	9 302
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej - spółdzielnie	59	59	60	61	61
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej - spółki handlowe	369	394	420	436	469
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	84	90	97	92	97

Źródło: Bank Danych Regionalnych

Pracujących w Powiecie Mińskim w roku 2006 było ponad 19,5 tys. osób. Wskaźnik liczby pracujących na 1000 mieszkańców jest jednym z najniższych w województwie mazowieckim i wynosi połowę wskaźnika dla całego województwa /318 osób/.

Tabela 12 Aktywność zawodowa mieszkańców Powiatu oraz podział na wybrane branże wg stanu na 31.12.2006r.

Forma aktywności	ilość osób
pracujący	19 573
kobiety	9 817
sektor produkcyjny	7 744

sektor usługowy	11 681
stan bezrobotnych	6 402

Źródło: Starostwo Powiatowe w Mińsku Mazowieckim i GUS

Poniżej zamieszczono wykaz najważniejszych firm na terenie powiatu Mińskiego. Zaznaczyć również należy dość silną obecność Wojska Polskiego (lotnictwo, żandarmeria) na terenie Powiatu co nie pozostaje bez wpływu na gospodarkę i miejsca pracy.

Miasto Mińsk Mazowiecki:

- "Arcus" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe w Węgrowie, zakład odzysku tworzyw sztucznych,
- Auto-Kasacja, Stacja demontażu pojazdów, Mechanika Pojazdowa,
- "Bartek" Przedsiębiorstwo Wielobranżowe,
- "Cemton" P.P.H.U., Produkcja betonu przemysłowego,
- "Erix", Sp. z o.o. w Warszawie, Oddział (Filia),
- Fabryka Urządzeń Dźwigowych S.A.,
- "Gramet Sport" Sp. z o.o., 04-258 Warszawa, zakład produkcji sprzętu sportowego,
- "Gruplast", Sp. jawna, w Kolbiei, zbieranie i odzysk odpadów,
- "Harper Hygienics" Sp. z o.o. w Warszawie, zakład produkcji wyrobów higienicznych,
- "LuxRemont" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe, Sp. z o.o., eksploatacja instalacji naprawy taboru kolejowego,
- "Mazowieckie Mosty" Przedsiębiorstwo Budownictwa Lądowego Sp. z o.o.,
- "MCC" Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład produkcyjny urządzeń dźwigowych w Mińsku Mazowieckim, "Mechanika" Zakłady Produkcyjne Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim, produkcja na potrzeby naprawy taboru kolejowego,
- "Partner", Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Mińsku Mazowieckim S.A.,
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim,
- "Scanaqua" Sp. z o.o. w Ozorkowie, Oddział w Mińsku Mazowieckim,
- "Stora Enso Recykling" Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład nr 2 w Mińsku Mazowieckim, zbieranie i odzysk odpadów,
- "Vox Logistics Polska" Sp. z o.o. w Warszawie, Oddział w Mińsku Mazowieckim, Stacja obsługi samochodów ciężarowych,
- Zakład Energetyczny Warszawa Teren SA, Rejon Energetyczny Mińsk Mazowiecki,
- Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Mińsku Mazowieckim

Miasto Sulejówkę:

- Betoniarstwo, Kazimierz Korzeniak,
- "Darg-Plast", Przetwórstwo Tworzyw Sztucznych,
- "Drukpol" Zakład Poligraficzny,

- "Folimpex", Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe, Sp. z o.o. w Warszawie,
- Filia w Sulejówku, (termoizolacje z pianki polietylenowej),
- "K.F.F.", Karton, Folia, Forma P.P.H.U. Eksport - Import w Warszawie, zakład produkcji opakowań w Sulejówku,
- "Masko Packaging Poland" Sp. z o.o., produkcja opakowań z tworzyw sztucznych,
- "Seewax" Sp. z o.o. w Warszawie, Oddział w Sulejówku, handel hurtowy paliwami, wyrobami chemicznymi i artykułami motoryzacyjnymi,
- "Wiedza i Praktyka" Wydawnictwo, Sp. z o.o. w Warszawie, Centrum Wysyłkowe Sulejówek,
- "ZeXt" Sp. z o.o. w Warszawie, Oddział w Sulejówku, hurtownia artykułów elektrycznych,

Miasto i Gmina Halinów,

- "Browar Mazowiecki", Sp. jawna,
- "Colgate-Palmolive Poland" Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład w Halinowie,
- "Eko-Sam" Bis, Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe, Zakład w Olesinie, zbieranie i odzysk odpadów,
- "Lamiplast", Laminaty Techniczne, Józefin,
- "Marcin-Dekor" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe, Sp. jawna, Nowy Konik, artykuły dekoracyjne, karnisze, szyny sufitowe,
- "Mercor" Sp. jawna w Warszawie, Zakład produkcji wina, Michałów,
- "Prajsnar i Matuszewski", Sp. jawna, Zakład produkcji mebli w Chobocie,
- Przetwórstwo artykułów z tworzyw sztucznych, regranulaty, Długa Kościelna,
- "Taurus" Zakłady Graficzne w Warszawie, Zakład Produkcyjny w Kazimierowie,
- "Wodamex", Sp. z o.o. w Warszawie, Wkłósdrukowa Drukarnia Opakowań w Brzezinach,
- Zakład Mięsny "Miśko", Jadwiga i Henryk Miśko, Kazimierzów,
- Zakład Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych, Janusz Rogulski, Halinów,

Miasto i Gmina Kałuszyn:

- "Elektroplasmex" Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe w Rządzy, Zakład Cynkowania Zanurzeniowego w Wólce Kałuskiej,
- "Ema" w Warszawie, Zakład Produkcyjny (szwalnia) w Kałuszynie,
- "Emida", Zjazd "Augustówka", Parking samochodowy w Sinołęce,
- "Libella" Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład Produktów Konsumenckich, Kałuszyn,
- "Myrra Polska" Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład produkcji transformatorów w Kałuszynie,
- "Plexiform Światło System" w Warszawie, Zakład produkcji lamp oświetleniowych w Szymonach,

- "Posti" Przedsiębiorstwo Handlowo-Wytwórcze S.A. w Warszawie, Zakład Produkcyjny Nr 1 w Kałuszynie,
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe w Kałuszynie, Usługi Parkingowe w Ryczołku,
- "Texpol" Hurtownia Odzieży Używanej Sp. z o.o. w Tłuszczu, Zakład Surowców Wtórnych, Produkcja Czyściwa, Marysin,

Gmina Ceglów:

- "Budbet" PPHU, przedsiębiorstwo drogowe w Woźbinie,
- "Go West" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład w Ceglówie, (produkcja odzieży ochronnej),
- "Messa" Ośrodek Hodowli Zarodowej Kur, Sp. z o.o. w Mieni,
- Gmina Dębe Wielkie,
- "Blister Box" Sp. z o.o., Dębe Wielkie, produkcja opakowań z tworzyw sztucznych,
- "Chema" Spółdzielnia Pracy w Olesinie, produkcja "bitexu" i innych artykułów do wykonywania powłok ochronnych,
- "Dekor Publidecor" Sp. z o.o., Chrośła, produkcja etykiet samoprzylepnych,
- "Drukserwis", Zakład Poligraficzny, Ostrów Kania,
- "Formiplast" FP, Zakład Produkcji Form Wtryskowych, Choszczówka Stojecka,
- "Helopal - Polska" Sp. z o.o. w Józefowie, Zakład produkcji parapetów w Kobiernem,
- "Mal-Pol" Zakład Poligraficzny, Drukarnia etykiet samoprzylepnych, Olesin,
- "Marcon Avista" Sp. z o.o., Ruda (produkcja kosmetyków),
- "Minwar" Zakład Przetwórstwa Mięsnego, Sp. z o.o., Choszczówka Stojecka,
- "Opakoplast" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe i Usługowe, Choszczówka Stojecka,
- "Santochemia", Zakłady Przemysłu Gumowego, Spółdzielnia Pracy w Dębem Wielkim,
- "Staldrew" Zakład Produkcji Mebli, Sp. jawna, Ostrów Kania,
- "Wetzel" Sp. z o.o., Chrośła, produkcja stalowych cylindrów grawerskich,

Gmina Dobrze:

- "Bags", Sp. jawna, Baza autobusowa w Dobrem,
- "Dobrze" Zakład Mięsny, Świdrów,
- "Eksport-Import" Przedsiębiorstwo Wielobranżowe w Lublinie, Gorzelnia w Rudzienku,
- "Util-Eko" Profesjonalna Utylizacja Sprzętu Komputerowego i Naprawa w Stanisławowie,
- "Wienerberger Karbud" S.A. w Warszawie, Zakład Dobrze w Rudzienku, Ceramiczne materiały poryzowane "Porotherm",

Gmina Jakubów:

- "Elektroplasmel" Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe, Rządza, Zakład w Turku (produkcja zbiorników ocynkowanych),

Gmina Latowicz:

- "Rapit" Usługi Transportowe w Zakresie Przewozu Osób i Organizacja Usług Turystycznych w Łatowiczu,
- "Zadroźni" Przedsiębiorstwo Drzewne, Sp. jawna w Wielgolesie, fornirowanie płyt wiórowych, produkcja sklejki drzewnej,

Gmina Mińsk Mazowiecki:

- "Artex" P.P.H. w Mińsku Mazowieckim, Zakład produkcji karmy dla psów w Dłużce,
- "Deta-Polska" S.A. w Poznaniu, Zakład Produkcyjny w Stojadłach, regeneracja akumulatorów,
- "Ekwos" Inżynieria Ekologiczna, Sport i Rekreacja, Dom Seniora "Nestor" w Grębiszewie,
- "Euro Decor", Sp. z o.o., Stojadła, (odlewnia),
- Fabryka WYROBÓW Metalowych w Stojadłach Sp. z o.o., Stojadła,
- "Fox", Auto Kasacja, Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe w Mińsku Mazowieckim Stacja demontażu pojazdów, Osiny Nowe,
- "Gorzelnia Janów", Janów,
- "Gum-Ech", P.U.H., Stojadła, (wymiana ogumienia samochodowego),
- "Jan-Pol", Przedsiębiorstwo Wielobranżowe w Mińsku Mazowieckim, Wytwórnia Mas Betonowych w Waliszewie,
- "Madrox" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe, Stojadła,
- "Signella Trucks", Sp. z o.o., Autoryzowany Serwis Renault Trucks, Stojadła,
- "TIRest", Produkcja, Handel, Usługi, Grębiszew,
- Zakład WYROBÓW Wędliniarskich i Garmażeryjnych "Brzóz" w Brzózem,

Gmina Mrozy:

- "Makrobet" Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe, Sp. jawna, Mrozy, produkcja materiałów budowlanych betonowych i żelbetowych,
- Samodzielny Specjalistyczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Rudce,
- Zakład Doświadczalny Produkcji Węgla Aktywnych, Dąbrowa,

Gmina Siennica:

- "Bud-Bruk", wyroby betonowe, Stara Wieś,
- Dom Seniora "Kaśmin", Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Drożdżówka,
- "Telbet" Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Sp. jawna, Zaków, Zakład w Grzebowilku produkcja materiałów budowlanych betonowych i żelbetowych,

Gmina Stanisławów:

- "Cosmos" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe w Halinowie, Zakład Produkcyjny (szwalnia) w Małym Stanisławowie,
- "Dercol" Sp. z o.o. w Warszawie, Zakład Produkcyjno-Przemysłowy w Stanisławowie, formułacja oraz konfekcjonowanie środków biobójczych (gryzoniobójczych),

- "Plastan" Zakład Tworzyw Sztucznych w Stanisławowie,
- "Polish Farm Meat" Zakłady Mięsne Stanisławów, Sp. z o.o., Stanisławów,
- "Polutil" PPHU, Wytwórnia Pasz w Rządzy, Stanisławów,
- Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim Oddział Robót Drogowych w Stanisławowie,
- "Util-Eko" Profesjonalna Utylizacja Sprzętu Komputerowego i Naprawa, Magazyn odpadów, Stanisławów,
- Zakład Produkcji Drzewnej, Lubomin.

5.10 Oświata i edukacja

Rozwiązania systemowe dotyczące edukacji publicznej ujęte zostały w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą Powiat Miński prowadzi osiem zespołów szkół, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, centrum kształcenia ustawicznego, centrum kształcenia praktycznego oraz dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne.

W zespołach funkcjonują szkoły podstawowe specjalne, gimnazja, gimnazja specjalne, licea ogólnokształcące, licea profilowane, zasadnicze szkoły zawodowe, zasadnicza szkoła zawodowa specjalna, szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, technika oraz szkoły policealne. W szkołach tych prowadzone jest kształcenie w wielu kierunkach oraz zawodach tak, aby młodzież o różnych możliwościach i uzdolnieniach mogła zdobyć odpowiednie dla siebie wykształcenie.

Szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez Powiat Miński

1. Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. Polskiej Macierzy Szkolnej w Mińsku Mazowieckim,
2. Zespół Szkół Nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Mińsku Mazowieckim,
3. Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 im. Powstańców Warszawy w Mińsku Mazowieckim,
4. Zespół Szkół im. Marii Skłodowskiej-Curie w Mińsku Mazowieckim,
5. Zespół Szkół Ekonomicznych w Mińsku Mazowieckim,
6. Zespół Szkół im. H. i K. Gnoińskich w Siennicy,
7. Zespół Szkół Agrotechnicznych w Janowie,
8. Zespół Szkół Specjalnych im. Janiny Porazińskiej w Ignacowie,
9. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Mińsku Mazowieckim,
10. Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Mińsku Mazowieckim,
11. Centrum Kształcenia Praktycznego w Mińsku Mazowieckim,
12. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mińsku Mazowieckim,
13. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sulejówku,

Na terenie Powiatu Mińskiego działają także szkoły ponadgimnazjalne prowadzone przez inne jednostki samorządu terytorialnego tj. Zespół Szkół im. Adama Mickiewicza w Mrozach, dla którego organem prowadzącym jest gmina Mrozy oraz Zespół Szkół im. I. J. Paderewskiego, dla którego organem prowadzącym jest Miasto Sulejówek. Zespół Szkół w Mrozach został przejęty do prowadzenia przez gminę Mrozy na mocy porozumienia z dnia 13 marca 1999 r.

Ofertę powiatu w zakresie edukacji oraz kształcenia ustawicznego uzupełniają szkoły i placówki niepubliczne. Na terenie Powiatu Mińskiego aktualnie działa 13 szkół i placówek niepublicznych wpisanych do ewidencji prowadzonej przez Starostę.

Niepubliczne szkoły i placówki wpisane do ewidencji przez Starostę Mińskiego:

1. Salezjańskie Liceum Ogólnokształcące im. Ks. Augusta Czarotowskiego w Mińsku Mazowieckim,
2. Społeczna Szkoła Podstawowa Specjalna „Otwartych Serc” w Sulejówku,
3. Specjalny Ośrodek Wychowawczy w Ignacowie,
4. Świetlica Środowiskowa im. Bł. s. Faustyny przy Parafii N.N.M.P. w Mińsku Mazowieckim,
5. Świetlica Terapeutyczna dla Dzieci i młodzieży „Caritas” im. Św. Franciszka z Asyżu w Mińsku Mazowieckim,
6. „Promocja Zdrowia – Ośrodek Szkoleniowy”,
7. Zakład Usług Szkoleniowych „Be Ha Pek”, w Mińsku Mazowieckim,
8. Euro-School Szkoła Języków Obcych w Mińsku Mazowieckim, Mińsk Mazowiecki,
9. Ośrodek Edukacji Zawodowej w Sulejówku,
10. Ognisko Pracy Pozaszkolnej Towarzystwa Przyjaciół Dzieci – Gimnazjum Nr 2 w Sulejówku,
11. Royal School of English w Mińsku Mazowieckim,
12. Placówka kształcenia teoretycznego, praktycznego, doskonalenia i doskonalenia zawodowego Mazowieckiego Towarzystwa Strzeleckiego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Sulejówku,
13. Placówka kształcenia teoretycznego, praktycznego, doskonalenia i doskonalenia zawodowego Przedsiębiorstwa Konsultingowo-Usługowego „Parabellum” w Sulejówku.

Liczba uczniów w ostatnich 4 latach szkolnych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 20. Liczba uczniów w szkołach – stan na dzień 30 września 2007 r.

Nazwa szkoły	Typ szkoły	Rok szkolny 2004/2005	Rok szkolny 2005/2006	Rok szkolny 2006/2007	Wzrost wzrost wzrost
Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące	- liceum ogólnokształcące 3-letnie - Gimnazjum	547 271	535 268	540 268	

Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Mińsku Mazowieckim	- gimnazjum specjalne	89 Razem 152	71 Razem 137	Razem 108	77 Razem 152
	- <i>internat</i>	69	52	48	
		5 746	5 696	5 538	
Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Stanisława Staszica w Mińsku Mazowieckim	- liceum ogólnokształcące	1640	1508	1 495	
	- technikum - szkoła policealna				

Podstawowym problemem szkolnictwa ponadgimnazjalnego jest malejącą liczbą urodzeń dzieci. Dane z ostatnich dwudziestu lat (uroczenia 1986 r.-2006 r., nabór 2002/2022) wskazują na znaczny spadek urodzeń, a przez to malejącą liczbę potencjalnych kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych. W związku z tym w następnych latach głównym celem i zadaniem do realizacji jest racjonalizacja sieci szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych oraz stałe zwiększanie jakości pracy jednostek oświatowych.

Tabela 21. Liczba urodzeń. W latach 1986-2006

rok urodzenia/ rok naboru	Stanisławów	Mińsk Maz.-gm.	Mińsk Maz.-mst.	Cegłów	Dobre	Dębe Wlk	Halinów	Jakubów	Kałużyn	Mrozy	Siennica	Łatowicz	Sulejów	Razem
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1986/2002	112	173	567	82	88	116	158	91	105	147	126	106	276	2 147
1987/2003	105	179	455	97	128	141	189	74	91	154	113	82	280	2 088
1988/2004	106	198	535	105	116	115	169	78	89	161	113	92	237	2 114
1989/2005	96	189	472	82	101	128	161	73	77	164	136	93	230	2 002
1990/2006	105	196	451	101	94	109	165	81	94	148	127	72	232	1 975
1991/2007	95	171	460	107	102	120	160	71	103	148	115	76	223	1 951
1992/2008	89	186	428	101	91	121	169	88	78	150	109	70	210	1 890
1993/2009	93	182	418	91	115	116	145	71	82	138	94	94	226	1 865
1994/2010	97	172	465	81	88	115	115	88	93	119	95	80	222	1 830
1995/2011	77	184	439	81	109	108	121	86	74	107	82	76	189	1 733
1996/2012	87	148	384	67	72	97	129	61	77	119	96	67	179	1 583
1997/2013	73	155	393	74	72	93	130	66	76	116	76	74	173	1 571
1998/2014	83	153	352	66	72	78	127	75	70	108	89	78	155	1 506
1999/2015	73	144	376	76	85	78	106	63	67	109	67	59	190	1 493

2000/2016	68	127	397	70	80	105	137	56	76	117	73	72	183	1 561
2001/2017	72	147	396	58	67	99	139	56	71	93	69	67	177	1 511
2002/2018	51	127	392	61	69	87	113	42	70	104	76	60	152	1 404
2003/2019	72	118	374	53	76	68	127	45	61	75	65	55	164	1 353
2004/2020	65	115	364	54	62	87	136	49	53	65	62	57	158	1 327
2005/2021	62	117	419	52	55	93	140	48	59	84	67	58	168	1 422
2006/2022	68	127	455	52	62	84	137	56	65	63	59	62	155	1 445
RAZEM	1 749	3 308	8 992	1 611	1 804	2 158	2 973	1 418	1 631	2 489	1 909	1 550	4 179	35 771

W okresie ostatnich 4 lat w szkołach prowadzonych przez Powiat Miński liczba uczniów i słuchaczy zmniejszyła się o 857 osób, a liczba oddziałów zmalała o 19. Natomiast liczba nauczycieli pozostaje na podobnym poziomie. Wynika to z faktu, iż dotychczas nauczyciele część zajęć prowadzili w ramach godzin nadwymiarowych, które stanowiły ok. 25 % ogólnej liczby godzin. W związku z tym nie było potrzeby zwalniania nauczycieli a jedynie zmniejszenie liczby godzin nadwymiarowych.

Tabela 22. Liczba uczniów, oddziałów i nauczycieli w jednostkach oświatowych Powiatu Mińskiego

Typ szkoły	2004/2005			2005/2006			2006/2007			2007/2008		
	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
Gimnazja	18	506	37	18	480	36	18	492	39	17	466	35
Szkoły ponadgimnazjalne	181	4 964	385	179	4 820	392	180	4 942	391	172	4 690	382
Szkoły specjalne	13	124	27	15	130	27	14	125	29	15	129	32
ZSS w Ignacowie	13	152	43	10	108	40	11	137	38	9	122	38
SOSzW*												
CKU	45	1640	81	43	1495	74	43	1508	73	38	1124	67
CKP	29	616	34	34	688	37	39	783	36	33	612	35
Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	x	x	35	x	x	37	x	x	43	x	x	42
Razem	299	8 002	642	299	7 721	643	305	7987	649	284	7 143	631

5.11 Kultura i sport

Działalność kulturalna i sportowa w Powiecie prowadzona jest samodzielnie przez współpracujące ze sobą gminne ośrodki kultury, kluby sportowe, organizacje pozarządowe i koła zainteresowań.

W Powiecie Mińskim realizowane są różne przedsięwzięcia w dziedzinie kultury. Poza dużą liczbą zabaw i konkursów dla dzieci i młodzieży szkolnej, jest też wiele cyklicznych wydarzeń, na które zapraszani są wszyscy mieszkańcy i odwiedzający region.

Powiat Miński przeznaczają około 90 tysięcy złotych na realizację zadań m.in. w zakresie kultury oraz sportu. Od 2005 r. na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Powiat Miński przyznaje te środki w drodze otwartych konkursów ofert, zlecając organizacjom pozarządowym realizację niektórych zadań publicznych, określonych w rocznym planie współpracy. Zadaniami tymi były:

z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji;

Zadanie 1. Wspieranie rozwoju kultury muzycznej w powiecie mińskim, w tym organizacja koncertów, przeglądów i festiwali muzycznych;

Zadanie 2. Organizacja imprez kulturalnych, konkursów, przeglądów i wystaw artystycznych w powiecie mińskim;

Zadanie 3. Wspieranie działalności wydawniczej promującej dorobek kulturalny i historię powiatu mińskiego;

Zadanie 4. Działania wspomagające artystów amatorów (amatorskie zespoły artystyczne) reprezentujących powiat miński w przeglądach, festiwalach, konkursach o zasięgu wojewódzkim, ogólnopolskim, międzynarodowym.

- z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu:

Zadanie 1. Organizacja powiatowego systemu współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży

Zadanie 2. Organizacja imprez i zawodów sportowych w powiecie mińskim w dyscyplinach: lekkoatletyka, piłka siatkowa, piłka nożna, piłka koszykowa, sporty siłowe, sporty walki, szachy, tenis stołowy, tenis ziemny, warcaby, inne)

Zadanie 3. Wspieranie udziału sportowców reprezentujących powiat miński w zawodach sportowych o zasięgu wojewódzkim, ogólnokrajowym i międzynarodowym

W zakresie kultury jak i sportu Powiat Miński, zgodnie z obowiązującymi przepisami organizuje, współorganizuje a także wspiera(poprzez zlecanie zadań) różnorodne wydarzenia kulturalne i sportowe.

Ośrodki w Powiecie posiadają bogatą ofertę imprez i atrakcji sportowo – kulturalnych dla mieszkańców gmin i osób przyjezdnych. W poniższej tabeli przedstawiono wybrane imprezy cykliczne, kulturalne i sportowe w Powiecie

Tabela 23 Imprezy kulturalne i sportowe w Powiecie

Lp	Oferta kulturalna	Określenie wymiaru zdarzenia	Charakterystyka zdarzenia kulturalnego
1.	MAJÓWKA – piknik rodzinny	Lokalny – powiatowy	Impreza zorganizowana z okazji rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Impreza masowa o charakterze rodzinnym. Układ programu dostosowany jest dla różnych grup wiekowych. Organizatorzy oprócz występów artystycznych zapewniają także wesołe miasteczko, konkursy, małą gastronomię.
2.	SPACER PO ZDROWIE	Lokalny – powiatowy	Impreza masowa, prozdrowotna. W festynie uczestniczyć będą pielęgniarki, dietetyczki, lekarze. Podczas imprezy udzielane będą porady, odbędą się prezentacje. Festyn połączony jest z zabawą i konkursami, pokazami sportowymi, tanecznymi itp.
3.	Powiatowe Spotkania Osób Niepełnosprawnych	Lokalny – powiatowy	Impreza integracyjna dla osób niepełnosprawnych i mieszkańców Powiatu Mińskiego, organizowana cyklicznie od 2000 r.
4.	Dożynki powiatowe	Lokalny – powiatowy	Dożynki rozpoczyna Msza Święta, po której uczestnicy przechodzą w korowodzie na miejsce uroczystości, które nawiązują do staropolskich obrzędów dożynkowych.
5.	Koncert „Wolni od zła”	Lokalny – powiatowy	Koncert, na którym zawsze występują gwiazdy rockowej sceny muzycznej w Polsce. Impreza masowa, jedna z większych w Powiecie Mińskim. Dochód z imprezy przekazywany jest na rzecz Stowarzyszenia Integracji z Artystami Niepełnosprawnymi „Dom Muzyki”
6.	Powiatowe Spotkania Chórów i Zespołów Śpiewaczych	Lokalny – powiatowy	Impreza cykliczna, prezentująca dorobek artystyczny chórów i zespołów śpiewaczych Powiatu Mińskiego. Przegląd organizowany jest w trzech kategoriach: chóry dziecięce, chóry młodzieżowe, chóry kościelne i schole parafialne.
7.	„Mazowiecka Sójka”	Lokalny – powiatowy	Impreza z założenia cykliczna, pierwszy raz odbyła się w roku 2007.
8.	Mistrzostwa Polski Kobiet w Kulturystyce i Fitness	Ogólnopolski	Cykliczne zawody sportowe o randze mistrzostw. W zawodach startuje około 40 osób.
9.	Otwarte Mistrzostwa Mińska Mazowieckiego i Powiatu Mińskiego w Wyciskaniu Sztangi Leżąc	Ogólnopolski	Cykliczne zawody sportowe o randze mistrzostw. W zawodach startuje około 60 osób.
10.	Mistrzostwa Powiatu w Tenisie Ziemnym o Puchar Starosty Mińskiego	Lokalny – powiatowy	Impreza organizowana od 1999 r. obejmuje: turniej główny seniorów, turniej kobiet, turniej juniorów, turniej dla dzieci.

11	Międzynarodowy Turniej Halowej Piłki Nożnej „Jesień 2006”	Lokalny - powiatowy	Dwudniowy turniej piłki nożnej dla dzieci i młodzieży w wieku 10-15 lat, w którym uczestniczy ok. 350 zawodników.
12	Otwarte Mistrzostwa Powiatu w Tenisie Stołowym	Lokalny - powiatowy	Zawody rozgrywane od 2000 r.
13	Mistrzostwa Powiatu Mińskiego w Szachach	Lokalny - powiatowy	Mistrzostwa rozgrywane w kategorii seniorów i juniorów.
14	Festiwal Tańca Towarzyskiego Sulejówek OPEN AD ASTRA	Międzynarodowy	W 2007 r. odbyła się VI edycja Turnieju Tańca Towarzyskiego
15	Ogólnopolski bieg uliczny Bieg Marszałka	Ogólnopolski	W 2008 r. odbył się po raz pierwszy „Bieg Marszałka”. Nawiązuje do tradycji dnia imienin Józefa Piłsudskiego Marszami Sulejówek – Belweder.
16	Ogólnopolski bieg uliczny Mazowiecka Piętnastka	Ogólnopolski	W maju 2008 r. odbyła się XII edycja. Wzięło udział 190 zawodników z całej Polski oraz wschodnich sąsiadów tj. Białorusi, Ukrainy i Litwy.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Mińsku Mazowieckim.

W powiecie funkcjonuje 7 domów kultury, 2 muzea i 13 bibliotek. W oparciu o szkoły i towarzystwa muzyczne cyklicznie koncertuje 10 chórów i 2 zespoły śpiewacze.

Zajęcia i zawody sportowe w Powiecie realizowane są przez Stowarzyszenia Kultury Fizycznej oraz szkoły /Uczniowskie Kluby Sportowe i zajęcia pozalekcyjne/. Dla wyróżniających się zawodników z terenu powiatu samorząd powiatowy corocznie funduje nagrody i stypendia sportowe w różnych dziedzinach sportu.

Na terenie Powiatu Mińskiego powstały następujące stowarzyszenia kultury fizycznej:

1. Klub Jeździecki „Aromer” w Józefinie,
2. Ludowy Klub Sportowy „Rotavia Stanisławów”,
3. Miński Klub Lotniczy przy 1 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego „Warszawa”,
4. Parafialny Klub Sportowy „Gabriel” w Zamieniu,
5. Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej „Albatros w Mińsku Mazowieckim,
6. Miejski Klub Sportowy „Mazowia” w Mińsku Mazowieckim,
7. Klub Sportowy „Fabos” w Mińsku Mazowieckim,
8. Miński Klub Sportowy „Taekwon- Do”,
9. Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej „SL- SALOS”,
10. Ludowy Klub Sportowy „Watra” w Mrozach,
11. Społeczny Komitet Rozwoju Sportu w Gminie Ceglów,
12. Mińsko-Mazowieckie Towarzystwo Tenisowe,
13. Klub Jeździecki Dworek w Okuniewie,
14. Mazowiecki Klub Paintball'owy „Ruszone Paintery”,

15. Mińskie Stowarzyszenie Rowerowe „Dynamo”,
16. Klub Sportowy Izbud Olesin- Halinów,
17. Gminny Klub Sportowy „Diagram”,
18. Parafialny Klub Sportowy Katolickiego Stowarzyszenia Sportowego RP „Vitaj” w Sulejówku,
19. Miejski Ludowy Klub Sportowy „Victoria” w Sulejówku,
20. Mazowieckie Towarzystwo Strzeleckie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego,
21. Stowarzyszenie Sportu „Sulewia”
22. Stowarzyszenie „Jutrzenka-Cegłów”
23. Jeździecki Klub Sportowy „Karolina”,
24. Stowarzyszenie Sportów Siłowych i Kulturyści „Samir”,
25. Centrum Sportów Siłowych „Kwadrat”,
26. Młodzieżowy Klub Kolarski „Huragan”,
27. Jeździecki Klub Sportowy „Sokół”,
28. Klub Sportowy „Victoria” Kaluszyń,
29. Mińsko- Mazowiecki Klub Siatkarski,
30. Klub Sportowy „Watra” Mrozy,
31. Stowarzyszenie Atletyczne Ving Tsun w Polsce,
32. Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Mińsku Mazowieckim,
33. Miński Klub Biegacza „Dreptak”,
34. Mińsko- Mazowiecki Klub Karate Kyokushinkai,
35. Miejski Szkolny Związek Sportowy w Mińsku Mazowieckim,
36. Powiatowe Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Sportowe w Mińsku Mazowieckim,
37. Mińskie Towarzystwo Szachowe,
38. Ludowy Klub Sportowy Olimpia Łatowicz,
39. Gminny Klub Sportowy „Tygrys” Huta Mińska,
40. Ludowy Zespół Sportowy Tęcza Piaseczno,
41. Polski Fan Klub FC Barcelona Penya Barcelonista de Polónia,
42. Gminny Klub Sportowy „Fenix”,
43. Klub Sportowy Ochotniczej Straży Pożarnej Burza Brzóz,
44. Stowarzyszenie „Punisher Gym”,
45. Ludowy Zespół Sportowy Herkules Nowe Osiny
46. Akademia Sztuk Walki
47. Ludowy Klub Sportowy „Jutrzenka/Tęcza Piaseczno” w Cegłowie

Uczniowskie Kluby Sportowe

1. Szkolny Klub Sportowy „Zuchy” w Celinowie,

2. Uczniowski Klub Sportowy przy Liceum Ogólnokształcącym w Mrozach,
3. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Mrozach,
4. Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Jeruzalu „Orliki”,
5. Uczniowski Klub Sportowy „Start” przy Szkole Podstawowej w Zamieniu,
6. Uczniowski Klub Sportowy „Szóstka” w Mińsku Mazowieckim,
7. Uczniowski Klub Sportowy „Berek” Żaków,
8. Parafialny Klub Sportowy „Life” w Siennicy,
9. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy w Kałuszynie,
10. Uczniowski Klub Sportowy przy Zakładzie Poprawczym w Mrozach,
11. Parafialny Klub Sportowy „Antoni” w Mińsku Mazowieckim,
12. Uczniowski Klub Sportowy Judo „Kontra” w Mińsku Mazowieckim,
13. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Piątka” w Mińsku Mazowieckim,
14. Gminny Ludowo Uczniowski Klub Sportowy „Płomień” Dębe Wielkie,
15. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy w Wielgolesie,
16. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Okuńhal w Halinowie,
17. Uczniowski Klub Sportowy „Marianka” w Mariance,
18. Uczniowski Klub Sportowy „Kopernik” w Mińsku Mazowieckim,
19. Uczniowski Klub Sportowy „Julzenka Junior” w Cegłowie,
20. Uczniowski Klub Sportowy „Iskierka” w Stojadłach,
21. Uczniowski Klub Sportowy „Zorza” przy w Mińsku Mazowieckim,
22. Uczniowski Klub Sportowy przy Zespole Szkół w Hucie Mińskiej z siedzibą w Cielechowiźnie,
23. Uczniowsko-Ludowy Klub Sportowy „Płomień- Gimnazjum” w Dębem Wielkim,
24. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Bona” w Latowiczu,
25. Międzyszkolny Klub Sportowy „Olimp” w Mińsku Mazowieckim,
26. Uczniowski Klub Sportowy „Janów” w Janowie,
27. Mazowiecki Uczniowski Klub Sportowy „Iskra” w Stojadłach,
28. Uczniowski Klub Sportowy „Atemi” w Mińsku Mazowieckim,
29. Uczniowski Klub Sportowy przy Gimnazjum w Mrozach,
30. Uczniowski Klub Sportowy przy Gimnazjum w Jeruzalu,
31. Uczniowski Klub Sportowy „PTS Tęcza” w Pustelniku,
32. Uczniowski Klub Sportowy „Irys” w Brzózem,
33. Uczniowski Klub Sportowy „Salos” w Mińsku Mazowieckim,
34. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Gimnazjon” w Kałuszynie,
35. Uczniowski Klub Sportowy przy Gimnazjum w Starej Niedziółce,
36. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Dobrem,
37. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Juvenia” przy Gimnazjum w Dobrem,

38. Uczniowski Klub Sportowy „Promyk” przy Gimnazjum Miejskim nr 1 w Mińsku Mazowieckim,
39. Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Starej Niedziółce,
40. Uczniowski Klub Sportowy „Dąbrówka”,
41. Parafialno- Uczniowski Klub Sportowy „Mewa” w Mińsku Mazowieckim,
42. Uczniowsko- Parafialno- Ludowy Klub Sportowy „Stanisławów w Stanisławowie,
43. Uczniowsko- Młodzieżowy Klub Kulturalno- Sportowy „Pogoń” w Okuniewie,
44. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Rzakta” Zamienie,
45. Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „ Korona” w Mińsku Mazowieckim,
46. Uczniowski Klub Sportowy „Hetman” w Sulejówku,
47. Uczniowski Klub Sportowy „ Herkules” w Sulejówku- Miłosnej,
48. Uczniowski Klub Sportowy „Ziuk” w Sulejówku,
49. Uczniowski Klub Sportowy Halinów,
50. Uczniowski Klub Sportowy „Sprinter” przy Gimnazjum Miejskim nr 2 w Mińsku Mazowieckim,
51. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Meteor” w Rudzie,
52. Uczniowski Klub Sportowy „Kusy” w Mińsku Mazowieckim,
53. Uczniowsko-Ludowy Klub Sportowy „Olesin-Ruda”,
54. Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Tom Boxing Team” Mińsk Mazowiecki
55. Uczniowski Klub Sportowy „NORWID”

5.12 Rozwój turystyczny Powiatu

Region Miński posiada wybitne predyspozycje do rozwoju turystyki. Przez teren Powiatu przebiega wiele ścieżek i szlaków turystycznych i rekreacyjnych. Poniżej scharakteryzowane zostały najciekawsze miejsca i atrakcje turystyczne Powiatu w podziale na gminy.

MIASTO MIŃSK MAZOWIECKI

- XVI-wieczny kościół katolicki p.w. Narodzenia NMP wzniesiony z fundacji rodziny Mińskich, zniszczony pożarem pod koniec XVI wieku, został odbudowany w pierwszym dziesięcioleciu XVII w. Przebudowany w XVIII w. i w I poł. XIX w. Staraniem rodziny Jezierskich przebudowano jego fasadę w stylu klasycznym. W latach 1908 - 1912 kościół został rozbudowany i przekształcony w stylu neobarokowym według projektu Józefa Piusa Dziekońskiego. W 1979 r. całe wnętrze świątyni wraz z ołtarzami zostało odnowione przez artystę malarza z Krakowa - Jana Mitkę. W wyposażeniu kościoła znajdują się zabytkowe przedmioty: w ołtarzu głównym drewniany krucyfiks barokowy z XVII w., murowana misa chrzcielna z XVIII w., żyrandole mosiężne z XVIII w., w nawie bocznej (wschodniej) obraz "Panna Maria Dziewica ulatująca z aniołkami" (pocz XX w.) pędzla Jana Czesława Moniuszki, syna znanego kompozytora - Stanisława Moniuszki;

- pałac barokowo - klasycystyczny z początku XVII wieku, po roku 1944 pałac został zdewastowany, jednakże gruntownie odnowiony, obecnie mieści Miejski Dom Kultury i Miejską Bibliotekę Publiczną. Pałac otacza park krajobrazowy ostatecznie ukształtowany po 1867 r. Został on wówczas przekomponowany i znacznie rozszerzony ku północy. Rzekę Srebrną ujęto w dwa równoległe kanały, spiętrzając jej wody przy pomocy jazów;
- murowany budynek, zbudowany według projektu architekta Henryka Marconiego w latach 1847 -1853, usytuowany przy pl. Kilińskiego, dawne Starostwo Powiatowe, obecnie siedzib Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej;
- budynek poczty, wzniesiony w stylu klasycystycznym w okresie budowy Traktu Brzeskiego, na początku XIX w., remontowany w XIX i XX wieku;
- budynek szkolny z I połowy XIX wieku, obecnie siedziba Związku Nauczycielstwa Polskiego;
- murowany neogotycki kościół Mariawitów z początku XX wieku;

GMINA CEGŁÓW

- kościół katolicki p.w. św. Jana Chrzciciela z XVI wieku w stylu gotyckim, częściowo przebudowany w XVII wieku. W jego wnętrzu mieści się gotycki, drewniany ołtarz mistrza Lazarusa (ze szkoły Wita Stwosza);
- neogotycki kościół parafialny Starokatolickiego Kościoła Mariawitów z 1906 roku, gdzie obecnie mieści się jedna z większych parafii tego wyznania na Mazowszu;
- zabytkowy budynek dawnego szpitala z 1809 roku, obecnie Dom Pomocy Społecznej św. Józefa w Mieni;
- XVIII - wieczny, drewniany kościół katolicki p.w. św. Anny w Kiczkach;
- XIX - wieczny dwór otoczony pięknym parkiem w Kiczkach;

GMINA DOBRE

- Gotycki kościół rzymsko katolicki p.w. św. Mikołaja z 1880 roku;

GMINA DĘBE WIELKIE

- zespół dworski z dworem murowanym, parkiem ze stuletnimi drzewami oraz kaplicą z połowy XIX wieku położoną na wysepce stawu parkowego w Olesinie;
- park dworski w stylu angielskim z połowy XIX wieku wkomponowany w małownicze rozlewiska, stawy i kanały wodne w Rudzie;
- neogotycki rzymsko - katolicki kościół parafialny z 1906 roku p.w. Świętych Piotra i Pawła, w Dębem Wielkim, zaprojektowany przez znakomitego architekta Józefa Piusa Dziekońskiego;

GMINA HALINÓW

- rzymsko - katolicki kościół z początku XIX wieku z plebanią i kaplicą cmentarną w Okuniewie;

- drewniana dzwonnica i murowana plebania w Długiej Kościelnej;
- zespół dworski w Okuniewie;

GMINA JAKUBÓW

- zespół sakralny p.w. św. Anny w Jakubowie;
- zespół sakralny parafii mariawickiej w Wiśniewie;
- drewniany młyn wodny z 1924 roku w Woli Polskiej;

GMINA KAŁUSZYN

- kościół rzymsko - katolicki zbudowany w latach 1889 -1897 zaprojektowany przez Józefa Dziekońskiego;
- murowany budynek plebani z II połowy XIX wieku;
- murowana poczta z końca XIX wieku;
- budynek Ochotniczej Straży Pożarnej z 1918 roku;
- budynek oberży - dawne koszary królewskie oraz kamieniczki położone przy ul. Warszawskiej pochodzące z przełomu XIX i XX wieku;
- zespół Dworsko - parkowy w Sinolęce pochodzący z około 1830 roku;
- zespół dworsko - folwarczny w Gołębiówce wybudowany w latach 1923 – 1927;
- park dworski w Gołębiówce założony na początku XX wieku;
- kapliczka ku czci Najświętszej Marii Panny z XIX wieku w Olszewicach;

GMINA LATOWICZ

- neorenesansowy, murowany pałac z II poł. XIX wieku w Dębem Małym;
- dwór murowany z II poł. XIX wieku z zabytkowym parkiem w Waliskach;
- murowany spichlerz z II poł. XIX wieku w Oleksiance;
- neorenesansowy murowany pałac z poł. XIX wieku i malowniczy park krajobrazowy z pierwszej połowy XIX wieku z okazami starodrzewu w Wielgolesie;
- drewniany kościół Mariawitów z początku XX wieku w Kamionce;
- neogotycki kościół p.w. św. Walentego i Św. Trójcy wybudowany w latach 1899-1911 w Latowiczu, jest otoczony murem z początków XX wieku i pobliskimi kapliczkami z II poł. XIX wieku;
- liczne zabytkowe kapliczki, figury, krzyże przydrożne datowane od XIX wieku do lat 40 XX wieku;

GMINA MIŃSK MAZOWIECKI

- kościół rzymsko - katolicki p.w. św. Antoniego z Padwy w Ignacowie, wykonany w latach 1898 - 1902 według projektu architekta Stanisława Adamczewskiego;
- budynek graniczący z kościołem w Ignacowie, w którym mieści się Specjalny Ośrodek Wychowawczy, założony w 1895 roku;
- dwór w Mariance z XIX wieku, obecnie ośrodek wypoczynkowy;

- dwór murowany w Starej Niedziałce z XIX wieku wraz z przylegającym do niego parkiem krajobrazowym;
- zespół dworski w Janowie z malowniczym parkiem z 1914 roku, w którym obecnie mieści się Zespół Szkół Rolniczych;

GMINA MROZY

- dworek murowany z XIX wieku;
- pomnik św. Antoniego z 1864 roku;
- barokowa figurka św. Jana Nepomucena;
- dzwonnica z XVIII wieku;
- plebania z początku XIX wieku;
- organistówka z XIX wieku w Kuflewie;
- kościół p.w. św. Wojciecha wzniesiony w XVIII wieku;
- drewniana dzwonnica z XVIII wieku;
- XVIII-wieczne mauzoleum Floriana Cieszkowskiego w Jeruzalu;
- dworek w Łukówcu z początku XIX wieku;
- drewniana kapliczka z 1851 roku w Woli Rafałowskiej;

GMINA SIENNICA

- Kościół rzymsko - katolicki i klasztor poreformatorski z XVIII wieku w Siennicy;
- obiekty Zespołu Szkół w Siennicy
- dwór w Żakowie z XIX wieku;
- dwór barokowo - klasycystyczny wraz z parkiem krajobrazowym z XVIII wieku w Pogorzeli;
- dwór drewniany z parkiem z XIX wieku w Grzebowilku;
- zespół dworsko - parkowy wzniesiony w 1901 roku w Dłużewie;
- dwór murowany oraz park dworski z XIX wieku w Bożej Woli;
- zespół dworski z II poł. XIX wieku w Kątach Zdrojach z dworem murowanym i parkiem z układem wodnym;
- park podworski z XIX wieku w Starogrodzie;

GMINA STANISŁAWÓW

- rzymsko - katolicki kościół p.w. św. Jana Chrzciciela i Stanisława Biskupa z około 1530 roku, restaurowany w 1620 roku i przebudowany w 1826 roku Kościół został zniszczony w 1944 roku, a jego odbudowa nastąpiła w latach 1958 -1962;
- dzwonnica drewniana z XVIII wieku, remontowana w XX stuleciu;
- plebania murowana z XIX wieku przy kościele parafialnym;
- zajazd murowany z początku XIX wieku;
- dwór drewniany z I połowy XIX wieku wraz z parkiem;
- kapliczka murowana z 1943 roku w Cisowce;

- kapliczka murowana z pocz. XX wieku w Lubominie;
- kapliczka murowana z pocz. XX wieku w Radzyniu;
- murowany młyn wodny z początku XX wieku w Łęce;
- plebania murowana z pocz. XX wieku;
- drewniany dom parafialny w Pustelniku;
- czworak murowany z XIX wieku w Szymankowszczyźnie;
- kapliczka murowana z przełomu XIX i XX wieku w Wólce Wybranieckiej;
- dwór murowany z przełomu XIX i XX wieku w Zawiesiuchach;
- pomnik poświęcony poległym w walkach o niepodległość ojczyzny w latach 1914-1920;
- pomnik poległym w walce z faszystami w latach 1939-1945;
- obiekty przyrodnicze: dąb szypułkowy we wsi Łęka, dąb szypułkowy w Zalesiu, topola biała w Stanisławowie i topola biała we wsi Szymankowszczyzna;

MIASTO SULEJÓWEK

Zespół willowy, gdzie w latach 1923 -1926 przebywał i działał Marszałek Józef Piłsudski, a także wielu wybitnych polityków dwudziestolecia międzywojennego, w skład którego wchodzi:

- willa "Milusin", zbudowana według projektu architekta Kazimierza Skórewicza z 1923 roku, murowana, w stylu dworcowym;
- budynek mieszkalny "Otradno", murowano - drewniany, wzniesiony na początku XX wieku, obecnie zamieszkały przez lokatorów;
- willa "Bzów" - budynek murowany wzniesiony około 1920 roku, obecnie siedziba Przychodni Zdrowia;
- budynek mieszkalny - "Dworek Siedziba" zbudowany w 1911 roku, a rozbudowany w 1934 wraz z działką i otaczającą go zielenią;

5.13 Pomoc społeczna

Zgodnie obowiązującą z ustawą o pomocy społecznej Powiat Miński realizuje zadania własne i zadania zlecone samorządowi:

1. opracowania i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych , którym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji ze właściwymi terytorialnie gminami;
2. prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
3. organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionych z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;

4. zapewnienie opieki dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności poprzez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
5. pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;
6. przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalistyczne ośrodki szkolno – wychowawcze, lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej i rodziny zastępcze;
7. pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępczych i schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
8. pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy;
9. prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczaniem w nich skierowanych osób;
10. prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
11. prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
12. udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
13. szkolenia i doskonalenia z zakresu zawodowego kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
14. doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;

15. podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizowanie programów osłonowych;
16. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
17. sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej;
18. utworzenie i utrzymanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie dla pracowników.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanej przez powiat należy:

1. pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie składek za te osoby na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
2. prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Powiat realizuje również zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych. Do zadań tych należy:

1) opracowywanie i realizacja, zgodnych ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie;

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;

2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowaniu i realizacji programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych;

3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz rocznej informacji z ich realizacji;

1. podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności;
2. opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
3. współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi w zakresie rehabilitacji społecznej zawodowej tych osób;
4. dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
5. sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,

6. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
7. likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
8. rehabilitacji dzieci i młodzieży;
9. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
10. udzielanie osobom niepełnosprawnym jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
11. udzielanie dofinansowania do oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie gospodarstwa rolnego,
12. dokonywania zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku:
  - z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób,
  - stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności
  - wyposażeniem stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej
  - z rozpoznaniem przez służby medycyny pracy ww. potrzeb,
  - ze szkoleniem osób niepełnosprawnych;
13. przygotowanie sprawozdań rzeczowo – finansowych o zadaniach zrealizowanych z otrzymanych z PFRON środków.

W ramach realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Powiatu Mińskiego funkcjonują następujące jednostki organizacyjne pomocy społecznej:

- I. Powiatowe Centrum Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim, realizuje zadania Powiatu z zakresu pomocy społecznej, polityki prorodzinnej i wspierania osób niepełnosprawnych.
- II. Specjalistyczna poradnia rodzinna działająca w PCPR, świadcząca pomoc osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.
- III. Domy pomocy społecznej;
  1. Dom Pomocy Społecznej św. Józefa w Mieni – prowadzony przez Powiat, przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych (docelowo 182 miejsca, średni miesięczny koszt utrzymania w 2007r – 1.837 zł),
  2. Dom Pomocy Społecznej „Jedlina” w Mieni – prowadzony przez Powiat, przeznaczony dla mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie (108 miejsc - średni miesięczny koszt utrzymania w 2007r – 2.001),

3. Dom Pomocy Społecznej w Kątach – prowadzony przez Powiat, przeznaczony dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie (45 miejsc, średni miesięczny koszt utrzymania w 2007r – 2.043 zł).

IV. Placówki opiekuńczo-wychowawcze

1. Dom Dziecka w Falbogach-placówka opiekuńczo-wychowawcza wielofunkcyjna łącząca zadania interwencyjne i socjalizacyjne prowadzona przez Powiat Miński (30 miejsc, średni miesięczny koszt utrzymania w 2007r – 2.193 zł)
2. Dom Dziecka im. Matki Weroniki w Siennicy – placówka opiekuńczo-wychowawcza łącząca zadania interwencyjne i socjalizacyjne prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Kapucynek NSJ w Siennicy na zlecenie Powiatu Mińskiego (15 miejsc, średni miesięczny koszt utrzymania w 2007r – 140,00 zł).

- V. Ośrodek interwencji Kryzysowej w Mińsku Mazowieckim, prowadzony przez CARITAS Diecezji Warszawsko – Praskiej, na podstawie umowy zawartej z Powiatem Mińskim, zapewniający pomoc osobom i rodzinom będącym w stanie kryzysu.

- VI. Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób Psychiczenie Chorych w Mińsku Mazowieckim – ośrodek wsparcia prowadzony przez CARITAS Diecezji Warszawsko – Praskiej, na podstawie umowy zawartej z Powiatem Mińskim (30 miejsc dla osób psychiczenie chorych).

W związku z realizacją zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej;

1. Warsztat Terapii Zajęciowej w Sulejówku, prowadzony przez fundację „LEKO” w Okuniewie dla 25 uczestników,
2. Warsztat Terapii Zajęciowej w Mińsku Mazowieckim, prowadzony przez CARITAS Diecezji Warszawsko- Praskiej dla 30 uczestników.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie działa Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności wydający orzeczenia o niepełnosprawności; osób które nie ukończyły 16 roku życia, stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia oraz orzeczenia o wskazaniu ulg i uprawnień, dla mieszkańców Powiatu Mińskiego.

5.14 Opieka zdrowotna

Działania w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców Powiatu realizowane są poprzez Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Mińsku Mazowieckim w ramach którego działają następujące jednostki organizacyjne:

- 1 Szpital Powiatowy w Mińsku Mazowieckim. W skład Szpitala wchodzi:
  - Izba Przyjęć;
  - Oddział Kardiologiczno – Wewnętrzny;
  - Oddział Chirurgii Ogólnej;

- Oddział Ginekologiczno – Położniczy;
- Oddział Dziecięcy;
- Oddział Noworodkowy;
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii;
- Szpitalny Oddział Ratunkowy.

W Szpitalu Powiatowym działają pracownie:

- Pracownia Diagnostyki Laboratoryjnej;
- Pracownia RTG;
- Pracownia USG;
- Pracownia Mammografii;
- Pracownia Gastroskopii;
- Pracownia Holtera;
- Pracownia Prób Wysiłkowych;
- Pracownia Tomografii Komputerowej

oraz poradnie :

- Poradnia Chirurgii Ogólnej;
- Poradnia Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej;
- Poradnia Rehabilitacyjna;
- Poradnia Urologiczna;
- Poradnia Alergologiczna;
- Poradnia Neonatologiczna;
- Poradnia Laktacyjna;
- Ginekologiczno – Położnicza.

2 Przychodnia Lekarska w skład której wchodzi:

Przychodnia Stomatologiczna, poradnie POZ, oraz poradnie specjalistyczne:

- Dermatologiczna;
- Diabetologiczna;
- Neurologiczna;
- Okulistyczna;
- Laryngologiczna;
- Reumatologiczna;
- Ginekologiczno-Położnicza;
- Szkoła Rodzenia;
- Endokrynologiczna;
- Zdrowia Psychicznego;
- P/Alkoholowa;
- Dla Osób Uzależnionych od Środków Farmakologicznych;
- Medycyny Pracy;
- Medycyny Szkolnej;
- Chirurgiczna;
- Ortopedyczna;
- Urologiczna;
- Chorób Płuc;
- Kardiologiczna;
- Chorób Serc;
- Promocji Zdrowia;
- Konsultacyjna Chorób Zakaźnych;
- Konsultacyjna dla Wcześnieńców z Ryzyka Okoloporodowego.

W Przychodni Lekarskiej działają pracownie:

- Pracownia EEG
- Pracownia EKG
- Pracownia Fizykoterapii i Rehabilitacji.

Potrzeby w zakresie ratownictwa medycznego w stanie zagrożenia życia zabezpieczane są przez Pogotowie Ratunkowe z siedzibą w Mińsku Mazowieckim i tzw. punkt wyczekiwania w Kałuszynie. W przypadku nagłego zachorowania lub pogorszenia stanu zdrowia w dni powszednie, w godzinach wieczornych i nocnych oraz w dni wolne od pracy, niedziele i święta świadczenia medyczne zapewnia nocna pomoc lekarska (NPL).

Podstawowe zadania realizowane przez Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej :

- 1) udzielanie świadczeń medycznych w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w warunkach ambulatoryjnych, a w razie choroby ciężkiej w miejscu zamieszkania chorego,
- 2) udzielanie świadczeń medycznych w miejscu wypadku lub w innym miejscu publicznym w razie nagłego zdarzenia medycznego,
- 3) zapewnianie świadczeń medycznych w Szpitalu Powiatowym, jeżeli stan zdrowia pacjenta wymaga leczenia w oddziale stacjonarnym,
- 4) sprawowanie opieki w zakresie pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego w miejscu zamieszkania,
- 5) dokonywanie oceny stanu zdrowia ludności oraz określenie potrzeb w zakresie ich zaspakajania,
- 6) obejmowanie opieką zapobiegawczą populacji wieku rozwojowego, kobiet w okresie ciąży, porodu i połogu, jak również prowadzenie badań profilaktycznych w miejscu pracy i nauczania,
- 7) prowadzenie czynnego poradnictwa, szczególnie w odniesieniu do populacji:
  - chorych z chorobami społecznymi i cywilizacyjnymi,
  - narażonych na szkodliwości lub uciążliwości środowiska nauki i pracy,
  - innych chorych i chorych przewlekle, których stan zdrowia wymaga systematycznej opieki,
- 8) orzekanie o stanie zdrowia, a tym samym o czasowej niezdolności do pracy, współdziałanie z instytucjami orzekającymi o stałej niezdolności do pracy oraz prowadzenie innej działalności orzeczniczej,
- 9) prowadzenie nadzoru sanitarnego, zapobiegawczego, a w szczególności prowadzenie szczepień ochronnych, rutynowych i doraźnych oraz szerzenie oświaty zdrowotnej,
- 10) współdziałanie z innymi służbami w organizowaniu form opieki medycznej w sytuacjach zagrożenia: klęski żywiołowej, katastrofy, epidemii,
- 11) wykonywanie badań diagnostycznych,
- 12) pielęgnacja i rehabilitacja chorych i osób niepełnosprawnych,
- 13) prowadzenie działań o charakterze wczesnego rozpoznawania chorób.

Szpital jest placówką nowocześnie wyposażoną, zatrudniającą wysoko wykwalifikowaną kadrę. W tabeli nr 24 przedstawiono liczbę personelu medycznego zatrudnionego w Szpitalu Powiatowym w latach 2005-2006 natomiast liczbę pacjentów hospitalizowanych w roku 2005 i 2006 przedstawia tabela nr 25.

Tabela 24

Lp.	Lekarze zatrudnieni w Szpitalu	2005	2006
	Lekarze med. ogółem	49	48
1	O/wewnętrzny	10	9
2	O/chirurgiczny	10	10
3	O/dziecięcy	6	6
4	O/norodków	3	3
5	O/anestezjologii i intensywnej terapii	6	6
6	O/ginekologiczno-położniczy	10	10
7	RTG	4	4
8	pielęgniarki	168	172
9	położne	27	29

Tabela 25

Lp	Oddziały	Chorzy wypisani ze szpitala	
		2005	2006
1	Kardiologiczno-Wewnętrzny	4804	4161
2	Chirurgia Ogólna	4141	3757
3	Intensywna Terapia	102	88
4	Ginekologiczno-Położniczy	2262	2395
5	Dziecięcy	1105	1058
	Razem:	12414	11459

Wykonawstwo porad w latach 2005 i 2006 przez poradnie specjalistyczne w Przychodni Lekarskiej przy ul. Kościuszki 9 w Mińsku Mazowieckim prezentuje tabela nr 26.

Tabela nr 26.

PORADNIE SPECJALISTYCZNE	Plan PORADY 2005R.	Wykonanie PORADY 2005R.	Plan PORAD 2006	Wykonanie PORAD 2006
ALERGOLOGICZNA	3.100	3.808	3.700	3572
DIABETOLOGICZNA	3.000	2.588	2.500	2610
ENDYKRONOLOG.	3.800	4.257	4.150	4018
KARDIOLOGICZNA	6.000	4.531	4.500	4704
DERMATOLOGICZNA	15.000	16.389	16.000	16090
NEUROLOGICZNA	13.000	12.086	12.000	12599
PULMONOLOGICZNA	1.000	2.060	1.900	2558
REUMATOLOGICZNA	6.000	6.236	6.000	6110
CHORÓB ZAKAŻNY.	100	186	165	98
NEONATOLOGICZNA	500	690	650	673
GINEKOL-POŁOŻN.	8.150	9.914	9.500	10010
CHIRURGII OGÓLNEJ	30.000	33.795	31.000	31290
CHIRURGII URAZOWO-ORTOPED.	8.000	8.107	8.000	7217
OKULISTYCZNA	10.000	8.427	8.400	10138
OTOLARYNGOLOG.	12.000	12.987	12.000	11824
UROLOGICZNA	3.500	2.922	2.700	2409
ZDROWIA PSYCH.	8.000	7.899	7.800	7482
UZALEŻNIEN OD ALKOHOLU	1.990	2.132	2.000	1978

UZALEŻNIEN OD ŚR. FARMAK.	920	876	800	847
REHABILITACYJNA	700	695	600	605
RAZEM	134.760	140.858	134.365	136.832

5.15 Bezpieczeństwo publiczne

Przez teren Powiatu Mińskiego przechodzi trasa drogowa Berlin – Warszawa - Moskwa oraz trasa kolejowa Paryż –Warszawa - Moskwa. Powiat Miński nie ma bezpośredniego kontaktu z granicą państwa tym niemniej przepływ ludności związany z granicą północną i wschodnią jest odczuwalny. Powoduje to gromadzenie się oraz przepływ anonimowej ludności.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt. 15 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zmianami) zadaniem własnym Powiatu jest zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Organ wykonawczy, jakim jest Zarząd Powiatu wykonuje to zadanie przy pomocy merytorycznych wydziałów Starostwa Powiatowego, powiatowych służb, inspekcji i straży (Państwowa Straż Pożarna, Policja).

Organem odpowiedzialnym za organizowanie i koordynowanie działaniami związanymi z reagowaniem kryzysowym na terenie powiatu mińskiego jest Starosta. Wydaje decyzje w zakresie reagowania kryzysowego przy pomocy Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego, powołanego Zarządzeniem Starosty Mińskiego Nr 9/2003 z dnia 10 marca 2003 roku. Powiatowy Zespół Reagowania Kryzysowego w wypadku kryzysu (sytuacji kryzysowej) na obszarze powiatu mińskiego koordynuje i kieruje działaniami ratowniczymi i porządkowo - ochronnymi podejmowanymi przez siły i środki będące w jego dyspozycji. Zakres działania Powiatowego Zespołu Reagowania Kryzysowego szczegółowo określa regulamin. W przypadku uznania, że siły i środki będące w dyspozycji Starosty powiatu są niewystarczające w stosunku do zaistniałego zagrożenia, występuje on z wnioskiem do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego o wsparcie działań ratowniczych siłami i środkami wyższego szczebla.

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Mińsku Mazowieckim obsługiwane jest przez Wydział Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Mińsku Mazowieckim. Siedzibą Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego jest Powiatowe Stanowisko Kierowania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mińsku Mazowieckim. Stanowisko to pracuje ciągle zgodnie z rozkładem czasu pracy obowiązującym w KP PSP, realizując zadania wynikające z programów przygotowawczych i zapobiegania.

Do zadań Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego należy:

1. Monitorowanie występujących klęsk żywiołowych i prognozowanie rozwoju sytuacji.

2. Realizowanie procedur i programów reagowania w czasie stanu klęski żywiołowej.
3. Opracowywanie i aktualizowanie planów reagowania kryzysowego.
4. planowanie wsparcia organów kierujących działaniami na niższym szczeblu administracji publicznej.
5. Przygotowywanie warunków umożliwiających koordynację pomocy humanitarnej.
6. Realizowanie polityki informacyjnej związanej ze stanem klęski żywiołowej.

Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim zatrudnia 268 funkcjonariuszy (w tym cztery etaty zakupione przez Urząd Miasta i Gminy Halinów) oraz 33 pracowników cywilnych, w tym 12 to stanowiska etatowe cywilne i 21 stanowiska pozaetatowe. Na terenie powiatu zlokalizowane są następujące jednostki organizacyjne podległe Komendantowi Powiatowemu Policji:

- 1) Komisariat Policji w Halinowie-27 funkcjonariuszy
- 2) Komisariat Policji w Sulejówku-25 funkcjonariuszy
- 3) Komisariat Policji w Dobrem-25 funkcjonariuszy
- 4) Komisariat Policji w Mrozach-25 funkcjonariuszy
- 5) Posterunek Policji w Kałuszynie-5 funkcjonariuszy

Stan etatowy Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim, w dalszym ciągu wymaga zwiększenia, co ma ścisły związek z dynamicznym rozwojem całego powiatu, wzrostem liczby mieszkańców, a także wzrostem natężenia ruchu drogowego.

Komenda Powiatowa Policji w Mińsku Mazowieckim posiada według stanu na dzień 30 listopada 2007 roku: 45 pojazdów służbowych i 6 motocykli.

Dzięki pomocy finansowej ze strony władz sejmiku województwa mazowieckiego, władz powiatowych i lokalnych samorządów terytorialnych, środki transportowe i wyposażenie Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim, było modernizowane i unowocześniane. Dzięki podjętym przedsięwzięciom i działaniom Policji, ograniczono znacznie przestępczość na terenie powiatu mińskiego. Zmniejszyła się liczba przestępstw najbardziej uciążliwych społecznie, kradzieży, włamań, rozbojów i kradzieży samochodów. Wzrosła również skuteczność ścigania sprawców wykroczeń, szczególnie porządkowych i tych o charakterze chuligańskim., co miało znaczący wpływ na wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Skuteczniejszą pracę policjantów Komendy Powiatowej Policji w Mińsku Mazowieckim, obrazuje statystyka wykrywalność w kategorii przestępczości ogólnej 71% i przestępczości kryminalnej 48,4 %, w 2007 roku. W dalszym ciągu podejmowane są inicjatywy w kierunku rozwoju lokalnej Policji oraz poprawy bezpieczeństwa a także ładu i porządku publicznego.

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mińsku Mazowieckim działa w oparciu ustawę o Państwowej Straży Pożarnej z dnia 24 sierpnia 1991 r. (Dz. U z 1991r. Nr 88, poz. 400 z późniejszymi zmianami), ustawę o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r. (Dz. U z 1991 r. Nr 81, poz. 351 z późniejszymi zmianami), aktami wykonawczymi do ww. ustaw oraz regulaminem organizacyjnym.

Terenem działania komendy powiatowej PSP w Mińsku Maz. jest obszar powiatu mińskiego, siedzibą Komendy jest miast Mińsk Maz. Jednostką nadrzędną jest Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie.

Do podstawowych zadań Komendy Powiatowej PSP w Mińsku Maz. należy:

- ✓ rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- ✓ organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń,
- ✓ wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze,
- ✓ kształcenie kadr dla potrzeb PSP i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej,
- ✓ nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych,
- ✓ współpraca z jednostkami nadrzędnymi w zakresie niezbędnym do realizacji zadań ustawowych.

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym limit etatów dla Komendy Powiatowej PSP w Mińsku Maz. na dzień 31.12.2007r wynosił 70 w tym jeden etat cywilny. Czternastu funkcjonariuszy i jeden pracownik cywilny pełnią służbę w systemie codziennym, a 56 funkcjonariuszy w systemie zmianowym, w tym sześciu w Powiatowym Stanowisku Kierowania. Zmianowy rozkład czasu służby strażaka polega na wykonywaniu zadań służbowych i pełnieniu dyżurów trwających nie dłużej niż 24 godziny, po których następuje co najmniej 24 godziny wolne od służby.

Teren powiatu pod względem operacyjnym zabezpieczają następujące jednostki ochrony przeciwpożarowej:

1. włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego (KSRG):

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mińsku Mazowieckim i działająca jako komórka organizacyjna Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza (JRG) ,

13 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych; w tym 3 jednostki typu S1, (jeden samochód pożarniczy na wyposażeniu), 7 jednostek typu S2; dwie jednostki S3 i jedna jednostka S4,

2. spoza Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego:

- 77 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych; w tym 64 jednostek OSP typu S1, 8 jednostek S2 i 5 jednostek OSP typu M,

Jednostka Organizacyjna Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej – Lotniskowa Wojskowa Straż Pożarna 23 Bazy Lotniczej w Mińsku Maz.

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych są utrzymywane z funduszy samorządów miejskich i gminnych oraz z własnoręcznie wypracowanych środków finansowych. Jednostki OSP włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego są wspierane finansowo przez budżet Państwa. Wyposażenie JRG PSP w sprzęt ratowniczo - gaśniczy jest dobre dzięki znaczącym nakładom finansowym pochodzącym między innymi z budżetu powiatu. Istnieją

jednak potrzeby w zakresie wymiany kilku jednostek sprzętowych z uwagi na ich zużycie technologiczne.

5.16 GOSPODARKA FINANSOWA POWIATU

Analiza finansowa powiatu została ograniczona do lat 2003-2007 z uwagi na fakt, że w latach 1999-2002 występowały znaczne zmiany dotyczące realizowanych zadań w ramach powiatowej administracji zespolonej oraz z uwagi na niestabilny układ terytorialny powiatu. Rok 2003 jest pierwszym rokiem w którym powiat zaczął funkcjonować w aktualnym układzie terytorialny. Ponadto po I kwartale 2003 r. Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny został wyłączony z administracji zespolonej. Wprawdzie od początku 2004 r. powiaty zaczęły funkcjonować w oparciu o nową ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego to ta zmiana na samym początku nie spowodowała jakiegoś znacznego przyływu dochodów.

Dochody budżetowe.

Tabela nr 27 DOCHODY BUDŻETU POWIATU MINSKIEGO W UKŁADZIE WG ŹRÓDEŁ W LATACH 2003-2008 w zł.

Lp	Nazwa źródła dochodu	2003	% dochodów ogółem	2004	% dochodów ogółem	2005	% dochodów ogółem	2006	% dochodów ogółem	2007	% dochodów ogółem	2008	% dochodów ogółem
	Ogółem dochody	61530051		65774845		72645899		80364720		80120402		86900808	
1	Subwencje	35916540	58,37%	31568932	48,00%	3335080	45,97%	34471480	42,89%	36613662	45,70%	39729803	45,72%
1.1	Subwencja oświatowa	29740958	48,34%	30958800	47,08%	322927	44,45%	33375417	41,53%	35446694	44,24%	38355722	44,14%
1.2	Subwencja wyrównawcza	1542366	2,51%			218044	0,30%	587365	0,73%	303019	0,38%	684204	0,79%
1.3	Uzupełnienie subwencji ogólnej					250000	0,34%			12000	0,01%	193000	0,22%
1.4	Subwencja równoważąca					636765	0,88%	508698	0,63%	743949	0,93%	496877	0,57%
1.5	Subwencja drogowa	4633216	7,53%										
2	Dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej	5276255	8,58%	5270707	8,01%	5485777	7,55%	5333399	6,64%	6192160	7,73%	6663277	7,67%
3	Dotacje z budżetu państwa na zadania własne powiatu	10814070	17,58%	8689655	13,23%	6637430	9,41%	6985151	8,69%	7272911	9,08%	5501640	6,33%
4	Dotacje z budżetu państwa za zadania realizowane na podstawie porozumień	21734	0,04%	43105	0,07%	19599	0,03%	46019	0,06%	169740	0,21%	12189	0,01%
5	Dotacje i pomoc finansowa z jednostek samorządu terytorialnego na zadania bieżące oraz inwestycje i zakupy inwestycyjne	270083	0,44%	1079623	1,64%	2240000	3,08%	2950951	3,67%	3737110	4,66%	2365453	2,72%
6	Dochody własne uzyskane przez jednostki budżetowe powiatu	7204744	11,71%	7897051	12,61%	8638827	11,89%	8217784	10,23%	8629377	10,77%	8681653	9,99%
7	Udział w podatkach dochodowych	1153136	1,87%	10577778	16,88%	1486865	20,47%	16889256	21,02%	22974378	28,67%	22265102	25,62%
8	Dotacje z funduszy celowych (WFOŚiGW, TFOGR, Phare, PFRON)	46057	0,07%	214206	0,33%	125500	0,17%	605538	0,75%	458680	0,57%	393290	0,45%
9	Środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących i własnych inwestycji pozyskane z innych źródeł	827432	1,34%	423778	0,64%	1035125	1,42%	465142	0,58%	3072384	3,83%	1188401	1,37%

* plan wg stanu na 30.06.2008r.

W omawianym okresie dochody powiatu systematycznie rosły i w zależności od roku wzrost ten kształtował się od 7 % do 15%. Należy stwierdzić że najważniejszym źródłem dochodowym pozostaje subwencja ogólna, która we wszystkich latach przekraczała 40 % ogólnej kwoty dochodów. Udział tego źródła jednak systematycznie maleje (w 2003 r był na poziomie 58%, a w 2007 r na poziomie 45%). Znaczącym źródłem dochodów były także udziały w podatkach (dochodowym od osób fizycznych i dochodowym od osób prawnych). Na przestrzeni ostatnich czterech lat (od 2004 r.) wielkość tych środków wzrosła ponad 2-krotnie, a ich udział w dochodach budżetowych ogółem wyniósł w 2007 r 28%.

Systematycznie spada wielkość dotacji z budżetu państwa na zadania własne powiatu i zadania z zakresu administracji rządowej. Ich udział w dochodach ogółem w 2007 r. wyniósł około 17% podczas gdy w porównywanym roku tj. 2004 stanowiły one ponad 26% ogółem. Należy stwierdzić, że dochody własne powiatu osiągane przez Powiatowe jednostki organizacyjne rosną w niewielkim tempie, ale ich udział w dochodach ogółem obecnie stanowi około 10% i systematycznie spada. Coraz większego znaczenia nabierają dwa dodatkowe źródła dochodów:

- dotacje i pomoc finansowa z jednostek samorządu terytorialnego
- środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskiwane z innych źródeł (pomoc unijna)

Dochody te w znacznym stopniu przeznaczone są do finansowania inwestycji i zakupów inwestycyjnych.

Wydatki budżetowe.

Tabela nr 28 WYDATKI BUDŻETU POWIATU MIŃSKIEGO W UKŁADZIE DZIAŁÓW W LATACH 2003-2008 w zł.

	Nazwa działu	2003	% dochodów ogółem	2004	% dochodów ogółem	2005	% dochodów ogółem	2006	% dochodów ogółem	2007	% dochodów ogółem	2008	% dochodów ogółem
	WYDATKI OGÓŁEM	62610331		66498945		74655890		76056078		85451357		94780154	
1	Rolnictwo i leśnictwo	214615	0.34%	75000	0.11%	50000	0.07%	45000	0.06%	50000	0.06%	95000	0.10%
2	Leśnictwo	227772	0.36%	218398	0.33%	271832	0.36%	235622	0.31%	248831	0.29%	256577	0.27%
3	Transport i łączność	6058206	9.68%	6223601	9.36%	8662650	11.50%	8694371	8.80%	6778698	7.93%	10718717	11.31%
4	Turystyka					38840	0.05%	16000	0.02%	6500	0.01%	15000	0.02%
5	Gospodarka mieszkaniowa	100992	0.16%	114290	0.17%	93415	0.13%	136392	0.18%	370280	0.43%	520832	0.55%
6	Działalność usługowa	337653	0.54%	370086	0.56%	371950	0.50%	473665	0.62%	647398	0.76%	1327848	1.40%
7	Administracja publiczna	5107759	8.16%	5671908	8.53%	6736575	9.02%	7302999	9.50%	8149218	9.54%	9977959	10.53%
8	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa												
9	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2743983	4.38%	3136247	4.71%	4105536	5.50%	3128936	4.11%	3901817	4.57%	3948739	4.17%
10	Obsługa długu publicznego	84861	0.14%	41637	0.06%	72949	0.10%	93364	0.12%	32741	0.04%	675434	0.71%
11	Różne rozliczenia			497548	0.75%							304150	0.32%
12	Oświata i wychowanie	25677084	41.01%	29006504	43.62%	31192734	41.78%	31141102	40.94%	35367854	41.39%	38007634	40.10%
13	Szkolnictwo wyższe					38092	0.05%	170392	0.22%	43337	0.05%		
14	Ochrona zdrowia	3065423	4.90%	1933575	2.91%	2323791	3.11%	2188892	2.88%	5821575	6.81%	3934644	4.15%
15	Pomoc społeczna	11631138	18.58%	12021110	18.08%	13222925	17.71%	15801707	20.78%	14017954	16.40%	15233836	16.07%
16	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1111454	1.78%	1120410	1.68%	1177816	1.58%	1580737	2.08%	1733922	2.03%	2660726	2.81%
17	Edukacyjna opieka wychowawcza	6002298	9.59%	5736328	8.63%	5981947	8.01%	6710099	8.82%	6908703	8.08%	6681180	7.09%
18	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska									9994	0.01%		
19	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	123040	0.20%	206035	0.31%	212868	0.29%	188556	0.25%	1244434	1.46%	274178	0.29%
20	Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	26060	0.04%	21362	0.03%								
21	Kultura fizyczna i sport	97993	0.16%	105906	0.15%	101930	0.14%	115191	0.15%	118101	0.14%	148000	0.16%

*plan wg stanu na 30.06.2008r.

Tabela Nr 29 Wydatki budżetu Powiatu Mińskiego w układzie grup wydatków w latach 2003-2008

	Nazwa grupy wydatków	2003	% dochodów ogółem	2004	% dochodów ogółem	2005	% dochodów ogółem	2006	% dochodów ogółem	2007	% dochodów ogółem	2008	% dochodów ogółem
	WYDATKI OGÓŁEM	62610332		66498945		74655890		76056078		85451357		94780154	
1	Wydatki bieżące	55764222	89,07%	61830544	92,98%	64792130	86,79%	68253656	89,74%	72002767	84,26%	80976840	85,44%
1.1	Dotacje	3063136	4,89%	3159675	4,75%	4039777	5,41%	3896883	5,12%	4051801	4,74%	5088981	5,37%
1.2	Wynagrodzenia	30405982	48,56%	31676470	47,63%	33177330	44,44%	35348491	46,48%	38691064	45,28%	44571916	47,03%
1.3	Pochodne od wynagrodzeń	6997332	11,18%	8911899	13,40%	8334381	11,16%	8387207	11,03%	6827927	7,99%	7176890	7,57%
1.4	Obsługa długu publicznego	84861	0,14%	41637	0,06%	72949	0,10%	93954	0,12%	32741	0,04%	35000	0,04%
1.5	Poręczenia i gwarancje											640434	0,68%
1.6	Pozostałe wydatki bieżące	15213511	24,30%	18040863	27,13%	19167693	25,67%	20527161	26,99%	22399234	26,21%	23463619	24,76%
2	Wydatki majątkowe (inwestycyjne)	6846110	10,93%	4668401	7,02%	9863760	13,21%	7802382	10,26%	13448590	15,74%	13803314	14,56%

*Plan wg stanu na 30.06.2008r.

Struktura wydatków w latach 2003-2007 przedstawiona w tabeli w układzie działów pokazuje, że największe wydatki ponoszone są na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą. W analizowanym okresie ich udział w wydatkach ogółem utrzymywał się na stałym poziomie i wynosił około 50%. Drugim działem najbardziej obciążającym wydatki budżetowe jest pomoc społeczna. Udział w tych wydatków w wydatkach ogółem kształtuje się w przedziale 18-21% z tendencją malejącą. Należy oczekiwać, że ten trend w najbliższych latach utrzyma się z uwagi na zbliżające się zakończenie robót mających na celu osiągnięcie wymaganych standardów. Kolejnym działem o znaczącym udziale w wydatkach budżetowych jest administracja publiczna. Udział tych wydatków w wydatkach ogółem wyniósł w 2007r. 9,54% i od początku 2003r. wzrósł systematycznie. Jest to przede wszystkim efekt nałożenia na powiaty dodatkowych zadań administracyjnych. Należy stwierdzić również, że wydatki na drogi w dziale transport utrzymują się na stałym poziomie około 8-10%. Przed 2003r. wydatki te finansowane z subwencji drogowej były znacznie niższe. W budżecie powiatu zauważanym kierunkiem wydatkowania środków jest ochrona zdrowia. W 2007r. wydatki te stanowiły prawie 6,8% ogółem wydatków budżetu. Analiza wydatków budżetowych w układzie grup wydatków pozwala stwierdzić, że wydatki bieżące w zależności od roku stanowiły od 84-93% ogółem wydatków. Wśród tych wydatków płace i pochodne od płac stanowią ponad 60% wydatków i pomimo znacznej presji na zwiększenie wynagrodzeń nie rosną w szybszym tempie w porównaniu do wszystkich wydatków. Wydatki majątkowe tj. wydatki na zakupy inwestycyjne i roboty inwestycyjne na przestrzeni ostatnich lat zanotowały znaczny wzrost. W 2003r. na ten cel wydatkowano 6,8 mln. zł a w 2007 r. 13,4 mln. zł. W ujęciu procentowym w odniesieniu do wszystkich wydatków ten rodzaj wydatków osiągnął odpowiednio poziom w 2003 -11%, 2004-7%, 2005-13%, 2006-10%, 2007-15%.

Zadłużenie powiatu

Tabela Nr 30 INFORMACJA O STANIE ZADŁUŻENIA POWIATU MIŃSKIEGO W LATACH 2003-2008 w zł.

Rok	Stan zadłużenia z tyt.pozyczek i kredytów na dzień 01.01. w zł	Wiekłość zaciągniętych pożyczek w zł	Wiekłość spłat i umorzeń przez WFOŚiGW w zł	Stan zadłużenia z tyt.pozyczek i kredytów na dzień 31.12. w zł	Wykonane dochody w zł	Zadłużenia jako % dochodów
1	2	3	4	5	6	7
2003	1 517 863	1 094 132	804 633	1 807 362	61 530 051	2,94%
2004	1 807 362	1 560 863	1 078 195	2 290 030	65 774 845	3,48%
2005	2 290 030	1 971 288	792 541	3 468 777	72 645 899	4,77%
2006	3 468 777	142 907	2 316 333	1 295 351	80 364 720	1,61%
2007	1 295 351	611 000	986 521	919 830	89 120 402	1,03%
2008*	919 830	2 700 000**	507 239	3 112 591	86 900 808	3,58%
Razem		10 391 321	7 278 730			

*plan wg stanu na 30.06.2008r.

**wartość przewidywana

Powiat miński posiada niewielkie zadłużenie pochodzące z zaciągniętych pożyczek w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Brak jest zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych. Największe zadłużenie liczone jako kwota zadłużenia do dochodów wystąpiło w 2005r. wskaźnik ten wynosił 4,77%. Na koniec 2007r wskaźnik ten kształtował się na poziomie 1,03%, a stan zadłużenia na 31.12.2007 r. wynosił tylko 920 000 zł.

Wnioski z analizy dochodów i wydatków budżetowych

- 1) dochody powiatu nie pokrywają wszystkich potrzeb wynikających z zadań realizowanych przez powiat (dotyczy to w szczególności potrzeb inwestycyjnych)
- 2) dochody w znacznym stopniu uzależnione są od kondycji całej gospodarki. W przyszłości może to powodować duże zagrożenie dla realizowanych zadań (niestabilność udziałów w podatku dochodowym)
- 3) kolejne reformy w finansach publicznych skutkują koniecznością realizowania przez powiaty nowych zadań bez zabezpieczenia wystarczającej ilości dodatkowych środków
- 4) znaczący wzrost gospodarczy powoduje zwiększone oczekiwania płacowe także w administracji, ponadto coraz większe problemy w zatrudnianiu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach skutkują koniecznością znacznego zwiększenia środków na płace i pochodne od płac.
- 5) wydatki majątkowe są w znacznym stopniu efektem pozyskiwania zewnętrznych środków (programy operacyjne w ramach środków unijnych oraz inne programy samorządowo-rządowe)
- 6) bardzo niewielkie zadłużenie powiatu pozwala na podjęcie decyzji dotyczących realizacji ważnych i bardzo potrzebnych inwestycji poprzez gromadzenie środków ze źródeł bankowych.

6. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE ROZWOJU POWIATU MIŃSKIEGO -ANALIZA SWOT.

Wśród procesów i czynników, które rzutują na możliwości rozwoju Powiatu wyróżnić należy dwie kategorie:

- Na pierwszą kategorię składają się uwarunkowania zewnętrzne tkwiące poza powiatem, czyli szanse i zagrożenia dla jego rozwoju,
- Druga kategoria to uwarunkowania wewnętrzne, czyli jego silne i słabe strony Powiatu.

Należy wyjaśnić, iż problemów, które mogą hamować rozwój Powiatu nie można postrzegać wyłącznie analizując jego granice administracyjne. Duże znaczenie w tej kwestii ma sytuacja gospodarcza w kraju a także szeroki wachlarz uwarunkowań i decyzji zapadających na szczeblu centralnym. Powiat Miński, podobnie jak każdy inny podmiot życia społecznego, nie istnieje i nie funkcjonuje sam w sobie. Działa w określonym otoczeniu i otoczenie to w dużej mierze determinuje jego rozwój. Może ono oddziaływać w sposób pozytywny lub negatywny tworząc tym samym uwarunkowania zewnętrzne w postaci zestawu szans i zagrożeń.

Najbardziej istotną szansą rozwojową Powiatu Mińskiego jest fakt, iż obszar Powiatu charakteryzuje znaczna atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna. Swoją szansę Powiat upatruje także w procesie integracji europejskiej oraz dogodnym położeniu – blisko aglomeracji warszawskiej. Regionalny trend osadnictwa poza dużymi aglomeracjami również nie pozostaje bez znaczenia.

Główne zagrożenia zewnętrzne dla społeczności Powiatu to możliwość załamania się dobrej koniunktury gospodarczej w kraju, brak dostatecznych środków na rozwój infrastruktury w regionie nieskuteczne działania ze strony państwa w zakresie zwalczania bezrobocia, a ponadto ucieczka wykształconych młodych ludzi z Powiatu i starzenie się społeczeństwa. Problem stanowią także skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych. Brak dostatecznych działań w sferze promocyjnej niesie zagrożenie pozostawienia Powiatu i jego społeczności na marginesie informacyjnym.

Na silne strony Powiatu składają się jego walory, które odróżniają go od innych jednostek. Są one wynikiem położenia geograficznego, wielkości miast, potencjału społecznego, gospodarczego, infrastrukturalnego, stanu środowiska przyrodniczego, posiadanego dziedzictwa kulturowego oraz kondycji finansowej poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu. Najważniejszym atutem Powiatu Mińskiego jest jego położenie geograficzne - w bezpośrednim sąsiedztwie z Warszawą i komunikacyjne - przez teren Powiatu przechodzi główna trasa komunikacyjna w Europie Wschód - Zachód. Na terenie Powiatu występują wolne tereny inwestycyjne co stwarza szansę na pozyskanie inwestorów zewnętrznych. Dodatkowo Powiat

wyróżnia się znaczącymi walorami osadniczymi i turystycznymi, które wsparte są dobrze rozwiniętym sektorem małych i średnich przedsiębiorstw.

Słabe strony są natomiast konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów powiatu i mogą one oddziaływać na tempo zmian w poziomie życia mieszkańców. Główną słabością Powiatu Mińskiego są ograniczone możliwości finansowe, a co za tym idzie - niedostateczny rozwój infrastruktury społecznej, braki środków finansowych na oświatę, służbę zdrowia i opiekę społeczną. Problemem jest także niedorozwój infrastruktury technicznej w niektórych gminach oraz niedostateczny stan dróg zarówno regionalnych jak i lokalnych. Jako słabość wskazać należy niedostateczną promocję Powiatu oraz fakt, iż dotychczas nie zostały wykorzystane jego możliwości w zakresie rozwoju turystyki i agroturystyki.

ANALIZA SWOT

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Powiatu

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Członkostwo w Unii Europejskiej • Środki finansowe z funduszy Unii Europejskiej i z innych międzynarodowych źródeł • Stabilny rozwój gospodarczy kraju charakteryzujący się inflacją na niskim poziomie oraz malejącym bezrobociem • Polityka gospodarcza państwa polegająca na wspieraniu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw • Polityka państwa zmierzająca do ograniczenia roli administracji rządowej na rzecz samorządów oraz decentralizacja systemu finansów publicznych • Duża atrakcyjność obszaru Mazowsza dla kapitału zagranicznego • Bliskość metropolii warszawskiej i jej największego w kraju potencjału gospodarczego, intelektualnego, instytucjonalnego i infrastrukturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymogi Unii Europejskiej w zakresie utrzymania zasobów środowiskowych i ich ochrony przed degradacją • Skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków • Niedostateczna ilość środków pomocowych w odniesieniu do poszczególnych kategorii interwencji • Nieumiejętne wykorzystanie środków inwestycyjnych na poziomie krajowym szczególnie w odniesieniu do budownictwa drogowego • Obniżenie tempa rozwoju gospodarczego kraju-wzrost inflacji i bezrobocia • Emigracja zarobkowa ludności /zagraniczna i krajowa/ - „drenaż mózgów” • Niedostateczne tempo zmiany przepisów ograniczających możliwości unowocześnienia państwa

<ul style="list-style-type: none"> • Projektowane stworzenie aglomeracji warszawskiej obejmującej wg obecnych opracowań znaczną część powiatu mińskiego • Atrakcyjne plany modernizacji istniejących i budowy nowych dróg wojewódzkich, krajowych oraz autostrad we wschodniej części województwa mazowieckiego • Wzrost dochodów ludności kraju i poszukiwania miejsc zamieszkania i wypoczynku w najbliższej okolicy Warszawy 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak systemowych rozwiązań szczególnie w odniesieniu do ochrony zdrowia • Zmiana polityki państwa w zakresie wizji rozwoju gospodarczego i regionalnego • Niestabilna polityka samorządowa państwa- zagrożenie dla decentralizacji systemu finansów publicznych • Kształt terytorialny aglomeracji warszawskiej dzielący powiat na dwie części • Bariera transportowa na Wiśle- brak wystarczającej liczby mostów • Brak decyzji o przebiegu autostrady A2 i Wschodniej Obwodnicy Warszawy • Narastanie zjawisk patologii społecznej
--	--

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Powiatu (potencjał Powiatu)

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Duży obszar oraz duża liczba ludności • Dobrze zorganizowane jednostki samorządu gminnego • Centralnie położona siedziba powiatu • Dobrze zorganizowane organy, właściwie funkcjonujące służby, inspekcje, straże oraz jednostki wojskowe • Korzystna struktura demograficzna mieszkańców powiatu • Przedsiębiorczy i wykształceni mieszkańcy • Dodatnie saldo migracji ludności 	<ul style="list-style-type: none"> • Ujemny przyrost naturalny • Niekorzystna struktura zatrudnienia • Ograniczone możliwości finansowania inwestycji komunalnych • Nierównomierny rozwój powiatu • Zły stan techniczny dróg • Niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej w gminach wiejskich- kanalizacja, woda, gaz • Niedostateczny stan infrastruktury społecznej- budynków komunalnych, obiektów oświatowych, sportowo-

<ul style="list-style-type: none"> • Duża ilość małych i średnich przedsiębiorstw • Dobrze rozwinięta sieć dróg • Przebieg przez teren powiatu trasy kolejowej E20 • Dobrze rozwinięta sieć transportu osobowego/komunikacja autobusowa i kolejowa/ • Dobra infrastruktura telekomunikacyjna • Dobra infrastruktura otoczenia biznesu (bliskość zaplecza bankowo-finansowego) • Dobre walory przyrodnicze powiatu-niezniszczone środowisko • Znaczna ilość zabytków i obiektów kultury • Duża ilość atrakcyjnych terenów pod inwestycje • Duża ilość placówek oświatowych z szeroką ofertą edukacyjną • Dynamicznie rozwijające się budownictwo mieszkaniowe • Rozwinięta prasa lokalna 	<ul style="list-style-type: none"> • kulturalnych oraz służących ochronie zdrowia • Słabe, cechujące się znacznym rozdrobnieniem rolnictwo • Zły stan techniczny urządzeń melioracyjnych • Słabo rozwinięty sektor usług turystycznych • Niewystarczająca baza rekreacyjno-wypoczynkowa • Niewielka liczba gospodarstw agroturystycznych • Niedostateczna świadomość ludności w zakresie ochrony środowiska • Brak obwodnic miast i dużych miejscowości na drodze krajowej nr 2 i drodze wojewódzkiej nr 637 • Słaba promocja powiatu • Brak wystarczającej liczby specjalistów w niektórych zawodach, oświaty, służby zdrowia i administracji
---	--

Powyżej przedstawiono najważniejsze zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Powiatu Mińskiego charakteryzujące Powiat w ujęciu globalnym. Wewnętrzne uwarunkowanie odnoszą się przede wszystkim do najważniejszych obszarów strategicznych w funkcjonowaniu powiatu tj. do gospodarki, rynku pracy, rolnictwa, środowiska, infrastruktury technicznej (w tym drogowej), ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kultury, sportu, turystyki, i bezpieczeństwa. Stanowią one syntezę wielu czynników charakteryzujących silne i słabe strony powiatu.

7. ZAMIERZENIA STRATEGICZNE POWIATU MIŃSKIEGO

WIZJA ROZWOJU POWIATU MIŃSKIEGO DO ROKU 2020

Przemiany zachodzące na świecie, w kraju, województwie oraz w najbliższym otoczeniu Powiatu a także jego potencjał rozwojowy skłaniają do przyjęcia tezy, iż dalszy rozwój Powiatu kształtował się będzie w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju uznającego komplementarność rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska naturalnego. Doprowadzi to do powstania obszaru konkurencyjnego w układzie wojewódzkim i w skali kraju. Wzrost poziomu konkurencyjności pociągnie za sobą rozwój różnych dziedzin życia społeczno – gospodarczego, a co za tym idzie – poprawę jakości życia mieszkańców. Zmiany, jakie nastąpią w Powiecie do roku 2020 będą następujące:

- zmniejszy się udział rolnictwa w dochodach ludności,
- wyrównane zostaną dysproporcje rozwojowe poszczególnych gmin wchodzących w skład Powiatu
- aktywizacji ulegną obszary peryferyjne,
- nastąpi dynamiczny rozwój gospodarczy Powiatu,
- dochody mieszkańców Powiatu Mińskiego będą porównywalne ze średnimi w Polsce,
- sektorami, które zatrudniały będą mieszkańców Powiatu będą w szczególności sektor usług, turystyki, rekreacji i budownictwa.
- w rolnictwie wiodącą rolę będą pełniły działy specjalistyczne produkcji rolnej,
- pojawią się gospodarstwa nastawione na ekorozwój,
- impulsy rozwojowe przyczynią się do aktywizacji obszarów wiejskich, czego efektem będzie utworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem,
- zajdą szerokie zmiany w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Powiat oraz zlokalizowane na jego terenie gminy wygenerują system ulg dla drobnych przedsiębiorców i rzemiosła. Rozwój tego sektora bezpośrednio przełoży się na wysokość budżetów gmin i wygeneruje nowe miejsca pracy.
- rozwój turystyki i rekreacji będzie istotnym obszarem aktywności powiatu i poszczególnych gmin wchodzących w jego skład,
- nastąpi rozwój oferty kulturalnej także na obszarach wiejskich, oraz turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego.
- zmodernizowana i rozbudowana zostanie infrastruktura techniczna, zwłaszcza transportowa i będzie ona odgrywała istotną rolę w przełamywaniu barier transportowych,
- nastąpi znaczący rozwój infrastruktury społecznej,
- nastąpią zmiany w sferze społecznej i rozwój społeczeństwa kreatywnego – wykształci się wyedukowane, świadome i otwarte społeczeństwo, które będzie podstawą dalszego rozwoju Powiatu.

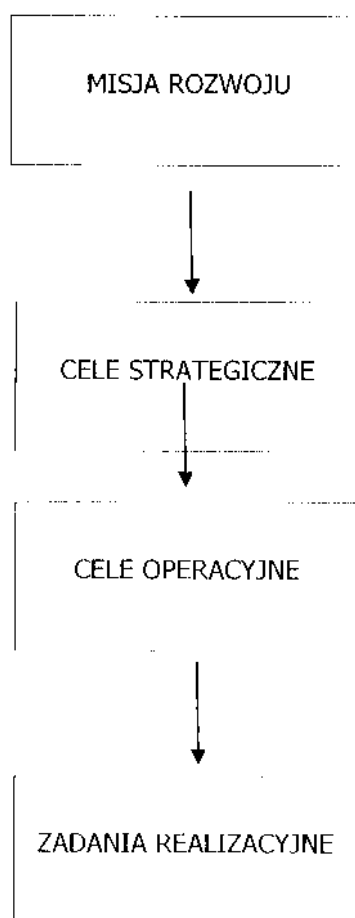
- organizacje pozarządowe będą aktywnie uczestniczyły w rozwiązywaniu problemów społecznych powiatu.
- podwyższy się jakość życia mieszkańców
- nastąpi znaczący przyrost ludności powiatu – związany głównie z migracją zewnętrzną
- znacznej rozbudowie podlegać będzie system kształcenia ustawicznego i przekwalifikowań pracowników.
- nastąpi wzrost poziomu nauczania, zwiększy się liczba dostosowanych do rynku pracy szkół ponadgimnazjalnych, zwiększy się oferta w zakresie szkolnictwa wyższego na terenie powiatu.
- służba zdrowia oferować będzie szybki dostęp do lekarzy specjalistów przede wszystkim w oparciu o nowoczesny szpital w Mińsku Mazowieckim.

8. MISJA I CELE ROZWOJU POWIATU

Wyartykułowane powyżej ambicje władz Powiatu Mińskiego będą realizowane w oparciu o misję, która wskazuje główny kierunek rozwoju Powiatu i została sformułowana w następujący sposób:

**POWIAT MIŃSKI TO OBSZAR ROZWINIĘTY GOSPODARCZO,
DOBRZE WYKORZYSTUJĄCY SVOJE ATRAKCYJNE POŁOŻENIE,
PRZYJAZNY DLA OSADNICTWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI,
ZABIEGAJĄCY O WYSOKI POZIOM KULTURY,
OŚWIATY I USŁUG ZDROWOTNYCH,
WYRÓŻNIAJĄCY SIĘ WYSOKIM POZIOMEM,
AKTYWNOŚCI EKOLOGICZNEJ I OBYWATELSKIEJ
GWARANTUJĄCY GODZIWE WARUNKI ŻYCIA
MIESZKAŃCÓW**

W procesie formułowania misji Powiatu uwzględniono uwarunkowania otoczenia zarówno zewnętrznego i wewnętrznego. Przeprowadzono analizę z szerokim udziałem pracowników Starostwa Powiatowego, jednostek organizacyjnych Powiatu, radnych, przedstawicieli samorządów lokalnych i ich rezultatem było uszczegółowienie misji za pomocą celów strategii, zgodnie z przedstawioną poniżej hierarchią:

Zidentyfikowane cele strategiczne, operacyjne i działania, jakie będą podjęte dla ich osiągnięcia przedstawiają się w sposób następujący:

CEL STRATEGICZNY NR 1

Zwiększanie efektywności lokalnej gospodarki

Cele operacyjne:

- 1) modernizacja gospodarstw rolnych oraz różnicowanie działalności gospodarczej na wsi
- 2) rozwój przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu
- 3) rozwój instytucji rynku i aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu

CEL STRATEGICZNY NR 2

Poprawa warunków do inwestowania i rozwoju turystyki

Cele operacyjne:

- 1) rozwój infrastruktury poprawiającej atrakcyjność inwestycyjną powiatu
- 2) rozwój infrastruktury poprawiającej atrakcyjność turystyczną
- 3) promocja oraz rozwój współpracy międzynarodowej powiatu
- 4) poprawa jakości rządzenia w powiecie

CEL STRATEGICZNY NR 3

Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie

Cele operacyjne:

- 1) podniesienie poziomu wykształcenia i wiedzy mieszkańców powiatu
- 2) rozwój kultury, sportu i aktywności społecznej mieszkańców

CEL STRATEGICZNY NR 4

Zwiększenie poziomu integracji społecznej i bezpieczeństwa publicznego w powiecie

Cele operacyjne:

- 1) poprawa stanu zdrowia mieszkańców powiatu
- 2) ograniczenie zjawisk wykluczenia społecznego
- 3) poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego w powiecie

CEL STRATEGICZNY NR 1

Zwiększanie efektywności lokalnej gospodarki

CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
1) Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich	<p>Działanie 1 – Upowszechnianie nowoczesnych technologii produkcji żywności, w tym żywności ekologicznej</p> <p>Działanie 2 – Wspomaganie powstawania i działania grup producenckich</p> <p>Działanie 3 – Wsparcie alternatywnych form dla gospodarki rolnej tj. usług turystycznych i agroturystycznych oraz małych i średnich przedsiębiorstw,</p> <p>Działanie 4 – Wsparcie rozwoju infrastruktury technicznej w tym nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych</p> <p>Działanie 5 - wspieranie prowadzenia postępowań w zakresie scalania i wymiany gruntów</p>
2) Rozwój przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu	<p>Działanie 1 – Uzbrojenie i promocja wolnych terenów inwestycyjnych</p> <p>Działanie 2 – Utworzenie Centrum Wsparcia Biznesu - konsultacje i doradztwo dla małych i średnich przedsiębiorstw</p> <p>Działanie 3 – Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości</p> <p>Działanie 4 – Wsparcie instytucji zrzeszających przedsiębiorców oraz utworzenie jednej organizacji do kontaktów z samorządami (Powiatowa Rada Gospodarcza)</p> <p>Działanie 5 – Wsparcie zewnętrznych i lokalnych przedsiębiorców podejmujących się realizacji nowych inwestycji i tworzenia nowych miejsc pracy</p> <p>Działanie 6 – Wsparcie rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorców (msp)</p> <p>Działanie 7 – Wsparcie rozwoju sieci instytucji otoczenia biznesu</p>

	Działanie 8 – Utworzenie powiatowej instytucji udzielającej gwarancji pożyczkowych dla małych i średnich przedsiębiorstw.
3) Rozwój instytucji rynku pracy i aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu	<p>Działanie 1 – Zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców powiatu, zwłaszcza z obszarów wiejskich poprzez rozwój produkcji nierolniczej i usług</p> <p>Działanie 2 – Dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy i oczekiwań społecznych</p> <p>Działanie 3 – Tworzenie warunków do podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych</p> <p>Działanie 4 – Wspieranie współdziałania Powiatowego Urzędu Pracy z agencjami zatrudnienia, instytucjami szkoleniowymi, instytucjami dialogu społecznego oraz instytucjami partnerstwa lokalnego</p> <p>Działanie 5 – Wykorzystanie nowoczesnych instrumentów rynku pracy w celu ograniczeniu bezrobocia na terenie powiatu</p> <p>Działanie 6 – Promocja zatrudnienia poprzez szerokie wykorzystanie środków przekazanych na aktywne formy zwalczania bezrobocia i różnego rodzaju programy celowe</p>

CEL STRATEGICZNY NR 2

Poprawa warunków do inwestowania i rozwoju turystyki

1) Rozwój infrastruktury poprawiającej atrakcyjność inwestycyjną powiatu	<p>Działanie 1 –budowa, przebudowa i remonty dróg powiatowych z uwzględnieniem obiektów inżynierskich i instalacji urządzeń zwiększających bezpieczeństwo użytkowników dróg</p> <p>Działanie 2 –współdziałanie z zarządcami dróg innych kategorii w zakresie rozwiązywania problemów komunikacyjnych na terenie powiatu</p> <p>Działanie 3 – wspieranie modernizacji i rozbudowy technicznej infrastruktury sieciowej</p> <p>Działanie 4 –koordynacja działań związanych z</p>
--	--

		<p>poprawą funkcjonowania infrastruktury technicznej</p> <p>Działanie 5 – wspieranie projektu wykorzystania istniejącego lotnisk wojskowego na potrzeby lotnictwa cywilnego /pasażersko-towarowego/</p> <p>Działanie 6- wspieranie działań zmierzających do uzyskania alternatywnych źródeł energii</p>
2)	Rozwój infrastruktury poprawiającej atrakcyjność turystyczną powiatu	<p>Działanie 1 – współdziałanie przy budowie ścieżek rowerowych w miastach i na terenach wiejskich,</p> <p>Działanie 2 - oznakowanie szlaków turystycznych</p> <p>Działanie 3 – wspieranie rozwoju noclegowej bazy turystycznej</p> <p>Działanie 4 – współpraca przy eksponowaniu oferty turystycznej powiatu</p> <p>Działanie 5 – wspieranie przekształcania małych tradycyjnych gospodarstw rolnych w gospodarstwa agroturystyczne</p> <p>Działanie 6 – poprawa bazy stanowiącej podstawę funkcjonowania lokalnych muzeów i izb gromadzących zbiory.</p>
3.	Promocja oraz rozwój współpracy międzynarodowej powiatu	<p>Działanie 1 – opracowanie strategii promocji powiatu mińskiego</p> <p>Działanie 2 – opracowanie i udostępnienie mapy gospodarczej powiatu</p> <p>Działanie 3 – stworzenie na stronie powiatu serwisów informatycznych dla firm i instytucji wraz ze stale aktualizowaną ofertą inwestycyjną</p> <p>Działanie 4 – opracowanie folderu i informatora turystycznego</p> <p>Działanie 5 – nawiązanie współpracy z miastami lub regionami które współpracują z miastami i gminami z terenu powiatu w celu pozyskiwania inwestorów zagranicznych</p> <p>Działanie 6 - wspieranie udziału przedsiębiorstw i instytucji z terenu powiatu na różnych targach i wystawach promocyjnych</p> <p>Działanie 7 – organizacja regionalnych imprez</p>

	kulturalnych, sportowych lub turystycznych
4. poprawa jakości rządzenia w powiecie	<p>Działanie 1 – budowa, modernizacja i adaptacja obiektów i ich otoczenia dla potrzeb instytucji zajmujących się obsługą obywateli</p> <p>Działanie 2 – tworzenie warunków dla upowszechniania i zwiększenia dostępu do e-usług</p> <p>Działanie 3 – likwidacja barier architektonicznych w biurach i urzędach</p> <p>Działanie 4 – stworzenie i wdrażenie procedur poprawiających jakość funkcjonowania administracji oraz standard obsługi mieszkańców</p> <p>Działanie 5 – stałe podnoszenie kwalifikacji przez zatrudnionych pracowników</p> <p>Działanie 6 – kontynuacja realizacji programu Przejrzysta Polska</p> <p>Działanie 7 – współpraca z gminami i organizacjami pozarządowymi w zakresie realizowanych zadań</p> <p>Działanie 8 – wspieranie powstawania związków i porozumień międzygminnych w celu realizowania zadań</p>

CEL STRATEGICZNY NR 3

Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie

CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
1.podniesienie poziomu wykształcenia i wiedzy mieszkańców powiatu	<p>Działanie 1 – budowa i modernizacja bazy w szkołach ponadgimnazjalnych i specjalnych</p> <p>Działanie 2 –budowa i modernizacja sal gimnastycznych oraz boisk sportowych</p> <p>Działanie 3 –wyposażenie szkół i placówek w nowoczesne pracownie przedmiotowe, pomoce dydaktyczne oraz pracowni internetowych z dostępem do szerokopasmowego internetu</p> <p>Działanie 4 –zapewnienie uczestnictwa w nowoczesnym systemie doradztwa i doskonalenia</p>

<p>2. Rozwój kultury, sportu i aktywności społecznej mieszkańców</p>	<p>zawodowego nauczycieli.</p> <p>Działanie 5 – poszerzenie oferty edukacyjnej w tym poprzez wprowadzenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nauki dodatkowych języków obcych - systemu wyrównywania szans edukacyjnych dla uczniów z terenów wiejskich i z rodzin zagrożonych patologiami społecznymi - szerokiej oferty w zakresie zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań <p>Działanie 6 – dostosowanie kierunków kształcenia w szkołach do potrzeb rynku pracy</p> <p>Działanie 7 - wspieranie szkolnictwa dla osób dorosłych -szkolnictwo ustawiczne</p> <p>Działanie 8 - rozwój systemu stypendialnego dla młodzieży zdolnej oraz pochodzącej z niezamożnych rodzin</p> <p>Działanie 9 - wspieranie współpracy międzynarodowej szkół z terenu powiatu</p> <p>Działanie 10 - współpraca ze szkołami wyższymi zwłaszcza publicznymi na rzecz stworzenia możliwości studiowania na terenie powiatu.</p> <p>Działanie 1 - budowa hali widowiskowo-sportowej</p> <p>Działanie 2- działanie na rzecz remontów obiektów dziedzictwa kulturowego wpisanych do rejestru zabytków</p> <p>Działanie 3 – współpraca przy tworzeniu nowych instytucji kultury tj. muzeów, izb pamięci, centrów kultury</p> <p>Działanie 4 – rozwój masowych imprez kulturalnych i sportowych</p> <p>Działanie 5 – wspieranie istniejących i zakładanych zespołów artystycznych (muzycznych, ludowych itp.)</p> <p>Działanie 6 – organizowanie ponadlokalnych imprez sportowych i kulturalnych o charakterze przeglądów, konkursów, festiwali itp.</p> <p>Działanie 7 – wspieranie powstawania i rozwoju</p>
--	--

CEL STRATEGICZNY NR 4

Zwiększanie poziomu integracji społecznej oraz bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego w powiecie

CELE OPERACYJNE	DZIAŁANIA
1. Ograniczenie zjawisk wykluczania społecznego	<p>Działanie 1 – dostosowanie istniejących placówek opieki społecznej do wymaganych standardów</p> <p>Działanie 2 – rozbudowa i modernizacja istniejących domów pomocy społecznej i placówek społeczno-wychowawczych</p> <p>Działanie 3 – rozwój form poradnictwa w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>Działanie 4 – likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych (w tym barier architektonicznych)</p> <p>Działanie 5 – tworzenie warunków dla poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji zawodowej, rehabilitacji oraz integracji społecznej</p> <p>Działanie 6 – opracowanie systemu informacji dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu	<p>Działanie 1 – rozbudowa i modernizacja obiektów szpitala powiatowego i budynku przychodni w celu osiągnięcia wymaganych standardów</p> <p>Działanie 2 – wyposażenie szpitala i poradni specjalistycznych w nowoczesny sprzęt dla diagnozowania i leczenia pacjentów</p> <p>Działanie 3 – rozwój istniejącego ratownictwa przedszpitalnego i szpitalnego w zakresie doposażenia w wysokiej jakości sprzęt, aparaturę i środki transportu</p> <p>Działanie 4 – budowa lądowiska dla helikopterów</p> <p>Działanie 5 – wspieranie realizacji zadań w zakresie</p>

	<p>zapobieganiu chorobom oraz wdrażaniu innych programów zdrowotnych oraz promujących zdrowie</p> <p>Działanie 6 – dostosowanie struktury opieki zdrowotnej w powiecie do aktualnych potrzeb społecznych</p> <p>Działanie 7 – wspieranie podnoszenia wykształcenia i kwalifikacji zawodowych przez zatrudniony personel medyczny</p>
3. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego w powiecie	<p>Działanie 1 – organizacja i wyposażenie Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego</p> <p>Działanie 2 – doposażenie w pojazdy, sprzęt i wyposażenie KP PSP</p> <p>Działanie 3 – wspieranie współpracy KP PSP z jednostkami OSP z terenu powiatu</p> <p>Działanie 4 – współpraca samorządów z terenu powiatu z KP Policji w zakresie wyposażenia policji w nowoczesny sprzęt i środki transportowe</p> <p>Działanie 5 – organizowanie konkursów i innych imprez podnoszących stan wiedzy i umiejętności w zakresie bezpiecznych zachowań u dzieci i młodzieży</p>

9. WSKAŹNIKI MONITORINGU STRATEGII ROZWOJU POWIATU

W celu skutecznej realizacji strategii konieczne jest opracowanie systemu jednolitego monitorowania. Poniższa lista wskaźników będzie służyła bieżącemu monitorowaniu postępu w realizacji poszczególnych celów zadań. Ponadto w oparciu o te wskaźniki łatwiejsze będzie prognozowanie ewentualnych zmian warunków jej realizacji, bieżące dokonywanie poprawek oraz podejmowanie działań zabezpieczających i naprawczych.

Na potrzeby monitorowania strategii w odniesieniu do danych statystycznych przyjmuje się dane z 2006 r. Dla działań trudnych do skwantyfikowania należy oprzeć się na danych własnych i pozyskanych z różnych dostępnych źródeł.

Lista wskaźników jest otwarta i w dalszych latach może być modyfikowana i uzupełniana. Dla poszczególnych celów strategicznych proponuje się następujące wskaźniki:

Cel strategiczny Nr 1

Zwiększanie efektywności lokalnej gospodarki

- 1) Liczba grup producenckich
- 2) Liczba gospodarstw specjalistycznych
- 3) Powierzchnia gospodarstw specjalistycznych (w tym produkujących żywność ekologiczną)
- 4) Liczba małych i średnich przedsiębiorstw powstałych na terenach wiejskich
- 5) Liczba gospodarstw agroturystycznych
- 6) Liczba gospodarstw wiejskich (domowych i rolnych) podłączonych do gazu sieciowego
- 7) Liczba gospodarstw wiejskich (domowych i rolnych) podłączonych do wody
- 8) Liczba gospodarstw wiejskich (domowych i rolnych) podłączonych do kanalizacji sanitarnej lub posiadających przydomowe oczyszczalnie ścieków
- 9) Liczba gospodarstw wiejskich posiadających komputery osobiste w tym dostęp do internetu
- 10) Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych
- 11) Ilość udzielonych konsultacji i porad dla przedsiębiorców przez Centrum Wspierania Biznesu
- 12) Ilość przedsiębiorców korzystających z oferty Inkubatora Przedsiębiorczości
- 13) Liczba nowych podmiotów gospodarczych
- 14) Liczba utworzonych nowych miejsc pracy
- 15) Stopa bezrobocia
- 16) Liczba nowych podmiotów gospodarczych działających na rzecz biznesu (banków, biur rachunkowych, instytucji ubezpieczeniowych, kancelarii prawnych itp.)
- 17) Liczba rozpatrzonych wniosków o pożyczki lub gwarancje pożyczkowe
- 18) Liczba bezrobotnych podnoszących kwalifikacje w ramach środków przeznaczonych na aktywne formy zwalczania bezrobocia
- 19) Liczba bezrobotnych w pierwszym przedziale wiekowym tj. do 25 roku życia
- 20) Ilość zorganizowanych imprez promujących zatrudnienie

Cel strategiczny nr 2

Poprawa warunków do inwestowania i rozwoju turystyki

- 1) Długość dróg powiatowych wybudowanych i przebudowanych na terenie powiatu

- 2) Długość pozostałych wybudowanych lub przebudowanych dróg
- 3) Ilość urządzeń drogowych poprawiających stan bezpieczeństwa użytkowników dróg
- 4) Ilość gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej
- 5) Ilość gospodarstw domowych podłączonych do gazu sieciowego
- 6) Ilość gospodarstw domowych podłączonych do kanalizacji i oczyszczalni ścieków
- 7) Długość wybudowanych ścieżek rowerowych
- 8) Ilość miejsc noclegowych na terenie powiatu
- 9) Długość oznakowanych szlaków rekreacyjno- turystycznych
- 10) Ilość placówek kultury z odnowioną bazą materialną
- 11) Wielkość środków finansowych przeznaczonych w powiecie na promocję
- 12) Ilość imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych i gospodarczych na terenie powiatu
- 13) Ilość imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych i gospodarczych poza granicami powiatu z oficjalnym udziałem przedstawicieli powiatu (w tym imprez zagranicznych)
- 14) Ilość wydanych materiałów reklamowych (folderów, informatorów, map, itp.)
- 15) Liczba urzędów i instytucji świadcząca e-usługi
- 16) Liczba spraw załatwianych z wykonaniem podpisu elektronicznego (e-urząd)
- 17) Liczba urzędów i instytucji posiadających certyfikat jakości
- 18) Liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu
- 19) Ilość środków finansowych przekazanych do realizacji w drodze konkursów dla organizacji pozarządowych
- 20) Ilość powstałych związków międzygminnych i podpisanych porozumień w celu realizacji zadań publicznych

Cel strategiczny nr 3

Poprawa jakości kapitału ludzkiego i społecznego w powiecie

- 1) % młodzieży z powiatu mińskiego uczącej się w szkołach ponadgimnazjalnych na terenie powiatu
- 2) Powierzchnia wybudowanych i zmodernizowanych
  - a) sal gimnastycznych
  - b) boisk sportowych
- 3) Liczba pracowni komputerowych z dostępem do szerokopasmowego internetu
- 4) Liczba nauczycieli korzystających z doskolenia zawodowego
- 5) Liczba uczniów objętych rozszerzoną ofertą edukacyjną
- 6) Liczba kierunków kształcenia zawodowego
- 7) Liczba słuchaczy w ramach szkolnictwa ustawicznego

- 8) Liczba osób studiujących na terenie powiatu
- 9) Liczba uczniów z terenu powiatu objętych współpracą międzynarodową
- 10) Ilość wybudowanych lub zmodernizowanych placówek kultury
- 11) Ilość obiektów dziedzictwa narodowego poddanych zabiegom remontowym
- 12) Liczba mieszkańców korzystająca z placówek kultury na terenie powiatu
- 13) Liczba mieszkańców powiatu aktywnych członków:
  - a) zespołów artystycznych
  - b) klubów sportowych
- 14) Liczba mieszkańców powiatu biorąca udział w masowych imprezach kulturalnych, sportowych, turystycznych

Cel strategiczny nr 4

Zwiększanie poziomu integracji społecznej oraz bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego w powiecie

- 1) Liczba osób objętych różnymi formami pomocy przez powiatowe i gminne jednostki organizacyjne zajmujące się opieką społeczną
- 2) Liczba obiektów użyteczności publicznej przystosowanych lub wybudowanych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych
- 3) Liczba udzielonych porad dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 4) Ilość miejsc pracy przygotowana dla osób niepełnosprawnych
- 5) Ilość imprez z udziałem osób niepełnosprawnych
- 6) Liczba mieszkańców powiatu korzystająca z usług zdrowotnych w systemie ambulatoryjnym
- 7) Liczba osób hospitalizowanych na terenie powiatu
- 8) Liczba programów zdrowotnych i promujących zdrowie
- 9) Liczba uczestników programów prozdrowotnych
- 10) Wielkość środków finansowych przeznaczonych na zakupy aparatury i urządzeń medycznych
- 11) Liczba personelu medycznego podnoszącego swoje kwalifikacje
- 12) Liczba zdarzeń wymagająca interwencji PSP z podziałem na:
  - a) pożary
  - b) inne zdarzenia
- 13) Liczba przestępstw popełnionych i wykrytych
- 14) Liczba i ilość uczestników imprez propagujących bezpieczne zachowania u dzieci i młodzieży.

10. PROMOCJA

Realizacja strategii rozwoju lokalnego powiatu mińskiego na lata 2008-2020 wymagać będzie podjęcia szeregu działań o charakterze promocyjnym.

Działania te można pogrupować w następujące dziedziny:

1. Opracowanie rzetelnej informacji
2. Współpraca samorządów i innych podmiotów na rzecz powiatu
3. Profesjonalna obsługa przedsiębiorców

Działania w zakresie opracowania rzetelnej informacji

W celu podjęcia niezbędnych działań promocyjnych Starostwo Powiatowe musi dysponować w pełni aktualną bazą danych o firmach i instytucjach działających na terenie powiatu mińskiego. Posiadanie tych informacji pozwoli również na utrzymanie bieżących kontaktów z przedsiębiorcami. Najważniejszym działaniem jest wykorzystanie przez powiat możliwości Internetu. Istniejącą stronę www.powiatmiński.pl powiatu mińskiego należy uzupełnić o serwis internetowy dla przedsiębiorstw oraz serwis internetowy dla instytucji. Internet jest tym rodzajem przekazywania informacji, który dociera do dużej liczby potencjalnych partnerów przy stosunkowo niewielkich wydatkach. Ma również tę zaletę, że stosunkowo łatwo jest dokonać weryfikacji przygotowanych działań promocyjnych. Z tego też względu publikacje tradycyjne (papierowe) czy też na nośnikach elektronicznych będą wykonywane po umieszczeniu ich na stronie www i dopiero po ocenie ich jakości i ewentualnej weryfikacji podejmowane będą kolejne czynności wydawnicze.

Konieczne jest opracowanie oferty inwestycyjnej oraz innych folderów tematycznych. W przedmiotowym zakresie działań należy przewidzieć również możliwość współpracy z Państwową Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych, ambasadami Rzeczypospolitej Polskiej oraz miastami bliźniaczymi dla miast z terenu powiatu.

Proponowany wykaz działań w zakresie opracowania rzetelnej informacji.

Utworzenie

- Bazy danych o firmach i instytucjach
- Serwisu internetowego dla firm

- Serwisu internetowego dla instytucji
- Mapy gospodarczej powiatu
- Oferty inwestycyjnej na stronie www
- Folderu gospodarczego
- Folderu turystycznego
- Informatora turystycznego
- Oferty inwestycyjnej w formie wkładki do folderów
- Filmu promocyjnego o powiecie

Współpraca z Państwową Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych

Współpraca z ambasadami Rzeczypospolitej Polskiej

Współpraca z miastami bliźniaczymi lub regionami

Współpraca samorządów i innych instytucji na rzecz powiatu

Celem tego działania jest stworzenie odpowiedniego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości. Współpraca samorządów gminnych powiatu oraz instytucji otoczenia biznesu ma przekonać przedsiębiorców, że ich włączenie się do wspólnych działań będzie dla nich korzystne. Należy również wykorzystać możliwości jakie niesie w tym zakresie współpraca z samorządem województwa mazowieckiego.

Proponowany wykaz działań:

- Udział w targach inwestycyjnych
- Udział w wystawach branżowych
- Organizacja imprez kulturalnych, sportowych, edukacyjnych i turystycznych o zasięgu regionalnym

Profesjonalna obsługa przedsiębiorców

Możliwość zrealizowania założonych celów w strategii rozwoju powiatu wiąże się z koniecznością znacznej poprawy w zakresie obsługi przedsiębiorców. Wydaje się że będzie to możliwe po powołaniu a następnie aktywacji działalności centrum wspierania biznesu. Instytucja ta powinna być odpowiedzialna za inicjowanie współpracy na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, organizację programów szkoleniowych dla firm oraz tworzenie baz danych o lokalnej gospodarce. Drugim działaniem nakierowanym przede wszystkim na ludzi młodych powinno być stworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości. Wskazana jest ścisła współpraca samorządu powiatu mińskiego i gmin powiatu w zakresie pozyskania powierzchni produkcyjnych i biurowych dla małych firm.

Zasygnalizowane w tym miejscu działania promocyjne wymagają kompleksowego podejścia do tematu promocji powiatu ze szczególnym uwzględnieniem promocji gospodarczej. Należy więc w najbliższym czasie opracować strategię promocji powiatu mińskiego.

11. PODSUMOWANIE

Strategia Rozwoju Lokalnego to dokument ponadkadencyjny pozwalający na programowanie rozwoju i stanowiący główne narzędzie polityki lokalnych władz. Określa on strategiczne zamierzenia na okres kilkunastu lat i wymaga stałej pracy nad podnoszeniem jego jakości. Nie ma on zatem charakteru zamkniętego. Założenia w nim zapisane można uzupełniać i korygować w zależności od zmian realiów działania. Z postulatami odnośnie zmian zapisów Strategii występować mogą władze Powiatu, jego mieszkańcy, przedstawiciele lokalnych samorządów, kierownicy jednostek organizacyjnych Powiatu, organizacje pozarządowe, instytucje, podmioty gospodarcze. Wskazana jest systematyczna ocena realizacji przyjętych zamierzeń. Wydaje się, że należy dokonywać corocznej oceny realizacji strategii z zastrzeżeniem, że jej pierwsza ocena zostanie dokonana po dwóch latach tj. po zakończeniu 2010 roku.

Dokumentem perspektywicznym uzupełniającym niniejszą strategię jest Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2007-2013. Dokument ten wskazuje na konkretne projekty, które Powiat Miński powinien zrealizować we wskazanym czasie. Jednakże z uwagi na fakt że Plan Rozwoju Lokalnego został opracowany i uchwalony w czasie, gdy nie znane były do końca założenia pomocy unijnej dla Polski na lata 2007-2013 dokument ten należy zaktualizować lub zastąpić Wieloletnim Planem Inwestycyjnym.

Realizacja postanowień strategii będzie wymagała nakładów finansowych. Źródłami ich finansowania będą: budżet Powiatu, dotacje zewnętrzne oraz środki pozyskane z funduszy unijnych. Ponadto realizacja celów Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego będzie uzależniona od szeregu czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Wśród najważniejszych z nich wymienić można:

- skuteczność działania władz i pracowników poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego,
- usprawnienie struktur organizacyjnych urzędów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego,
- uproszczenie procedur postępowania urzędowego,
- informowanie mieszkańców, podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych o przedsięwzięciach zapisanych w strategii,

- inicjowanie i koordynowanie współpracy władz powiatu z samorządami gminnymi i powiatami ościennymi, podmiotami gospodarczymi, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną,
- rozwój współpracy regionalnej i międzynarodowej powiatu,
- pozyskiwanie środków finansowych z organizacji, instytucji i funduszy krajowych oraz międzynarodowych,

Jeśli wymienione powyżej warunki zostaną spełnione niewątpliwie realny kształt przybierze, określona w niniejszym dokumencie, wizja lepszej przyszłości mieszkańców Powiatu Minskiego. Należy stwierdzić, iż stanowi ona realną perspektywę lepszego pod każdym względem życia w warunkach cywilizacyjnych - w warunkach zbliżonych do tych, jakie mają zapewnione obywatele państw Unii Europejskiej.

